

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดปฏิบัติการสร้างอำนาจโดยการใช้ปืน
เถื่อนของกลุ่มคนในท้องถิ่นหนึ่งบริเวณเชิงเขาบรรทัด

ณัฐกานต์ อัมภาสกิจ*
สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์ (Email: nmuensanit@yahoo.com)

บทคัดย่อ

การใช้ปืนเถื่อนสร้างอำนาจของกลุ่มคนในท้องถิ่นแห่งหนึ่ง บริเวณเชิงเขาบรรทัด พบมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเงื่อนไข 3 ประการที่สอดคล้องกันพอดี คือ สภาพเชิงโครงสร้างของสังคม การมีปืนที่สอดคล้องกับยุคสมัย และความรู้สึกนึกคิดของผู้คน กล่าวคือสังคมชนบทแต่เดิมที่เป็นสังคมที่อยู่ไกลอำนาจรัฐ ชาวบ้านมีความจำเป็นต้องหาวิธีการปกครองกันเอง โดยการจัดการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มคนผ่านความสัมพันธ์แบบเครือข่าย การเลือกมีปืนปฏิบัติการขึ้นอยู่กับความจำเป็นหลัก คือ ใช้ในเชิงป้องกันอันตรายที่เขาเผชิญอยู่ การใช้ปืนเป็นลักษณะหมุนเวียนกันในเครือข่ายด้วยความไว้วางใจที่มีต่อกัน เมื่อโครงสร้างเปลี่ยนแปลงไป คือการสู้รบระหว่างกองกำลังคอมมิวนิสต์กับฝ่ายรัฐบาล เป็นผลให้ชาวบ้านขาดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงต้องใช้ปืนที่เข้ามาในพื้นที่นี้จำนวนมากเพื่อสร้างความมั่นคงกันเอง หลังจากนั้นก็มีนโยบายเชิงสังคมและเศรษฐกิจเข้าถึงพื้นที่ ทำให้คนบางกลุ่มได้แก่ผู้ปกครองท้องถิ่นและผู้มีอิทธิพลในทางเป็นนักเลง รวมถึงอดีต ผกค. ด้วยใช้อำนาจปืนที่มีประสิทธิภาพสูงไปแสวงหาผลประโยชน์จากคนด้อยอำนาจและจากทรัพยากรส่วนรวม ถือว่าส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำอย่างผิดกฎหมาย และมีผลกระทบต่อคนท้องถิ่น แม้อำนาจรัฐได้เข้ามาดูแลท้องถิ่นอย่างทั่วถึง แต่การใช้ปืนในลักษณะดังกล่าวจึงมีอยู่ต่อเนื่อง ผู้ถือครองในปัจจุบันได้ขยายตัวไปสู่ผู้มีอิทธิพลขนาดใหญ่ที่สามารถสร้างผลประโยชน์แก่สังคมในวงกว้างอย่างสอดคล้องกับอนุภาพของอาวุธ โดยเกิดจากเงื่อนไข 2 ประการที่สอดคล้องกันพอดี ประการแรก คือ มีคนที่มีพร้อมจะเป็นมิชฉาชีพ กลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกันแสวงหาผลประโยชน์ ประชาชนไม่สนใจจับผิดในขณะที่สังคมภายนอกก็ไม่สนใจ ประการที่สอง วงการค้ายาเสพติดในประเทศไทยขยายขอบเขตอย่าง

กว้างขวาง จนเกิดนักเลงสมัครเล่นหลายกลุ่ม และได้สร้างผลกระทบกับ
ผู้คนในท้องถิ่นจำนวนมาก เช่น ไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกเอาเปรียบ
และเสียศักดิ์ศรี

คำสำคัญ: ปฏิบัติการสร้างอำนาจ ปืนเถื่อน

Conditions for Power Generation by Unregistered Guns amongst Locals at the Foot of the Banthat Mountain Ranges

Nattakarn Appassakij*

School of Liberal Arts, Walailak University

* Master of Arts Program in Cultural Studies, School of Liberal Arts, Walailak University (Email: nmuensanit@yahoo.com)

Abstract

The use of illegal guns to generate power amongst locals living at the foot of the Banthat Mountain Ranges has been witnessed for a long time due to three conditions: social structure, the trend of having a gun, and people's feelings and thinking. Originally, this rural society stayed far from state power; therefore, local people needed to find ways to govern each other. They managed power relations between different groups of people by means of network relationships. Having a gun was a necessity – they were used to prevent the dangers they encountered. Guns were circulated within a network based on mutual trust within groups. When the social structures changed, featured by battles between the forces of the Communist Party of Thailand and the government, this deprived locals of safety in terms of life and property. Thus, they needed to use guns which were introduced to the area in large numbers to create security amongst themselves. Later, when social and economic policies reached the area, certain groups of locals, including local administrators and criminal influences, as well as members of the Communist Party of Thailand, utilized high-performance guns to exploit vulnerable people and common resources. Most of their activities were illegal and had negative impacts on local people. Later, despite state authorities' thorough oversight of the local area, gun use still continued to exist. Today, gun holders extend to

influential people who can create a great impact on society in a wider scope, in line with the power of such weapons. This phenomenon results from two factors. Firstly, there are people who are ready to be unlawful, officials cooperate in exploitation, and local people and people outside the area do not pay attention to this issue. Secondly, the drug trade in Thailand is expanding, which results in the establishment of many criminal groups. This has an impact on many local people, for example, they do not receive justice, are exploited, and lose their dignity.

Keywords: Power Generation, Unregistered Gun

บทนำ

บทความวิชาการชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปืนเถื่อนกับการสร้างอำนาจและการต่อรองทางอำนาจของกลุ่มคนในท้องถิ่น: ศึกษากรณีท้องถิ่นแห่งหนึ่งบริเวณเชิงเขาบรรทัด”¹ โดยผู้เขียนได้ปรับเนื้อหาให้เข้ากับหัวข้อของบทความที่พยายามอธิบายและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ การใช้ปืนเถื่อนสร้างอำนาจตั้งแต่ปี 2477 ปีที่รัฐไทยออก พ.ร.บ.การใช้อาวุธปืน² จนถึงปัจจุบัน ว่า การครอบครองปืนเถื่อนมีบทบาทในการสร้างอำนาจแก่ผู้ครอบครองอย่างไร และเงื่อนไขใดที่ทำให้คนในพื้นที่มีการใช้ปืนเถื่อนกันอย่างแพร่หลาย โดยใช้วิธีการศึกษาในแนวประวัติศาสตร์ สัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องคือกลุ่มผู้ใช้ปืนเถื่อนในการสร้างอำนาจ ผ่านคนสามรุ่นคือ รุ่นสูงอายุ 8 คน รุ่นวัยกลางคน 11 คน และกลุ่มวัยรุ่น 4 คน รวมทั้งผู้ผลิตปืนเถื่อนและช่างซ่อมปืน 2 คน โดยผู้เขียนได้วิเคราะห์ให้เห็นว่า การครอบครองปืนเถื่อนนั้นส่งผลต่อการสร้างอำนาจ รวมทั้งวิเคราะห์ให้เห็นถึงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการสร้างอำนาจในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำว่า “ปืนเถื่อน” โดยความหมายตามตัวก็หมายถึงปืนที่ผู้ถือครองไม่ได้มาตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งรัฐไทยได้ประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับปืนเถื่อนมาตั้งแต่ พ.ศ.2477 นอกจากนั้นมีความหมายทางสังคมที่ขึ้นอยู่กับยุคสมัย

ในสมัยก่อนที่การพัฒนาสมัยใหม่ยังเข้าถึงชนบทได้น้อย การซื้อปืนที่ถูกกฎหมายสำหรับชาวบ้านแทบเป็นไปไม่ได้เลย เพราะออกไป

¹ งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

² คุราชะเสียดในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2490

หาซื้อยาก ราคาแพง กระบวนการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายก็ เป็นไปได้ยาก ในขณะที่ปีนเถื่อนนั้นมียุโรปตัว บางพื้นที่มีแหล่งทำปีน เถื่อนอยู่ในชุมชนด้วยซ้ำ อีกทั้งทางราชการก็ไม่มีกลไกที่จะไปตรวจสอบ การครอบครองปีนของคนในท้องถิ่นได้ (วิทย์ วรการ, 2520) คนใน ท้องถิ่นจึงมีปีนเถื่อนครอบครองกันเป็นส่วนใหญ่ การใช้ปีนเถื่อนในช่วง นั้นไม่ใช่เพราะคิดว่าเถื่อนผิดกฎหมาย แต่ใช้เพราะถือว่าเป็นวิถีชีวิตที่ เป็นปกติอย่างหนึ่ง

ต่อมาเมื่อการพัฒนาสมัยใหม่เข้าถึงท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ความ น่าจะเป็นคือปีนเถื่อนควรจะลดลง แต่การใช้ปีนเถื่อนก็ยังมีใช้อย่าง กว้างขวาง ดังหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ วันที่ 22 กรกฎาคม 2555 รายงานว่าปีนที่ใช้เพื่อสร้างอำนาจในลักษณะต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมไทย นั้นเป็นปีนเถื่อนถึงประมาณร้อยละ 99

เมื่อเป็นเช่นนี้ความหมายของปีนเถื่อนจึงเปลี่ยนไปจากยุคก่อน ความหมายใหม่นี้เกิดจากการเปรียบเทียบกันระหว่างการครอบครอง และการใช้ปีนเถื่อนกับปีนถูกกฎหมาย **ความหมายแรก** คือการใช้ปีน เถื่อนจะดูน่าเกรงขามกว่าการใช้ปีนถูกกฎหมาย การมีปีนเถื่อนนั้นมีนัย ว่าไม่กลัวกฎหมาย ในขณะที่คนที่ครอบครองปีนถูกกฎหมายนั้นอาจจะ ถูกมองว่าเป็นคนไม่จริง มีปีนไว้โก้ๆ เท่านั้นเอง **ความหมายที่สอง** การ ประกอบอาชญากรรมที่ใช้ปีนเถื่อนนั้นมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้มากกว่า กว่าปีนที่ถูกกฎหมาย เพราะหาหลักฐานยาก ในขณะที่ปีนมีทะเบียนจะ รู้ได้จากการตรวจสอบในทางคดีว่าใครเป็นผู้ก่ออาชญากรรมหากได้ พยานวัตถุขึ้นมา รวมทั้งราคาถูกกว่าปีนมีทะเบียนเมื่อใช้แล้วอาจทิ้งได้ โดยไม่เสียดายและไม่ต้องกลัวว่าใครจะรู้ เช่นนี้แล้วจึงยังทำให้คนกลัว ผู้ใช้ปีนเถื่อนมากกว่าปีนมีทะเบียน

ดังนั้นการใช้ปืนเพื่อสร้างอำนาจต่อรองอำนาจในท้องถิ่นจึงเกือบจะเป็นการใช้ปืนเถื่อนล้วนๆ และเพราะการแพร่หลายของปืนเถื่อนนี้เองจึงทำให้คนในท้องถิ่นหลายกลุ่มสามารถสร้างอำนาจของตนขึ้นมาได้

เทือกเขาบรรทัดยาวตามแนวทิศเหนือสู่ทิศใต้ ประมาณ 103 กิโลเมตร ขนานคู่กับถนนสายเอเชีย นับจากอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จนถึงอำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา เป็นแหล่งน้ำตกกำเนิดต้นน้ำหลายสาย จนมีผลให้พื้นที่ราบรอบเชิงเขาเป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์ที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร ทั้งสองด้านของทิวเขานี้มีเส้นทางข้ามผ่านไปมาเป็นช่วงๆ เพื่อการติดต่อระหว่างกัน โดยทั้งสองฝั่งเทือกเขานี้จะมีชุมชนอาศัยกระจายอยู่รอบมีทั้งชาวพุทธและชาวมุสลิม

กล่าวได้ว่าชุมชนเชิงเทือกเขาบรรทัดเป็นชุมชนที่มีการแพร่หลายและการใช้ปืนเถื่อนจากอดีตถึงปัจจุบัน เนื่องจากแต่เดิมบริเวณนี้เป็นเขตป่าลึกที่โจรผู้ร้ายหนีการปราบปรามของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองมาซ่อนสุมกันอย่างปลอดภัย ชุมชนที่เกิดขึ้นแรกๆ ในเขตนี้จึงเป็นชุมชนโจร ต่อมาเมื่อรัฐไทยสนับสนุนเรื่องการบุกเบิกที่ทำกิน (สุวิทย์ มาประสงค์, 2550) พื้นที่แถบนี้ก็เป็นเป้าหมายของการบุกเบิกการทำกินของชาวบ้านจากหลายถิ่น แต่ว่าบริเวณนี้เป็นที่ห่างไกลอำนาจรัฐ ทุรกันตาร และมีโจรผู้ร้ายมาก คนที่เข้ามาอยู่ในวงจรของชุมชนของนักบุกเบิกเหล่านี้ได้จึงต้องมีความสามารถในการใช้ปืน และพยายามใช้ปืนในการสร้างอำนาจเพื่อที่กลุ่มตนจะสามารถอยู่ได้ รวมทั้งจะต้องต่อรองเพื่อการอยู่ร่วมกับคนกลุ่มอื่นๆ และโจรผู้ร้าย ในพื้นที่เชิงเขาบรรทัดจึงเป็นพื้นที่ของการใช้ปืนทั้งเพื่อสร้างอำนาจเหนือกลุ่มอื่น

และเพื่อต่อรองป้องกันตนเองมาตั้งแต่ต้น คนจากหลายพื้นที่เข้ามาบุกเบิกป่าส่วนใหญ่จึงนำปืนติดตัวมาด้วย หรือไม่เช่นนั้นก็หาซื้อใหม่

ในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ขยายตัวในภาคใต้ พื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดถือได้ว่าเป็นพื้นที่หลักในการตั้งค่ายของ พคท. ดังนั้นการใช้ปืนเถื่อนของประชาชน ในพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นไปได้อย่างกว้างขวาง

เมื่อการพัฒนาสมัยใหม่ขยายตัวเข้าสู่ชุมชนแถบเชิงเขาบรรทัดจากที่เคยอยู่ห่างไกลและทุรกันดารก็เปลี่ยนไป แต่ว่าการสร้างอำนาจด้วยการใช้ปืนก็ยังคงดำรงอยู่อย่างเข้มข้น เพียงแต่เปลี่ยนรูปแบบไป เช่นเปลี่ยนไปเป็นผู้ปกครองท้องถิ่นและท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจเถื่อน กลุ่มธุรกิจสีเทา กลุ่มค้ายาเสพติด กลุ่มตามหนี้เงินกู้นอกระบบ การตัดสินใจปัญหาหลายเรื่องในพื้นที่ก็ยังใช้การยิงทิ้งแทนการแจ้งความตามกฎหมาย

ปัจจุบันปัญหาการใช้ปืนเถื่อนเพื่อสร้างอำนาจลักษณะต่างๆ นี้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญของสังคม เพราะเป็นอำนาจที่มีพลวัตต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยมาก ไม่เพียงรัฐไม่สามารถปราบปรามได้เท่านั้น อำนาจดังกล่าวนี้ยังปรับตัวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจรัฐด้วย เมื่อนักการเมืองหรือพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุนได้อำนาจรัฐ ก็จะช่วยให้อำนาจที่ได้มาด้วยการใช้ปืนของตนเข้มแข็งยิ่งขึ้น (พัฒนา กิตติอาษา, 2546) กรณีที่สอง ข้าราชการที่มีหน้าที่ปราบปรามผู้ใช้ปืนในการสร้างอำนาจได้เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกับผู้ใช้ปืนสร้างอำนาจนั้นในหลายรูปแบบ เช่น การค้ายาเสพติด การตั้งขุมมี้อปืน การตั้งแก๊งจرائمทรัพย์สิน เป็นต้น (สังศิต พิริยะรังสรรค์, 2548) แต่อำนาจที่ได้มาจากปืนในท้องถิ่นก็ขัดแย้งกับอำนาจรัฐไปพร้อมกันด้วย พลวัตเช่นนี้จึงมีผลต่อการทำให้อำนาจรัฐอ่อนแอและขาดความน่าเชื่อถือจากสังคมเป็นลำดับ แต่ตัวบุคคลที่มีอำนาจรัฐกลับเข้มแข็งในการครองอำนาจเพราะมีกลุ่มอำนาจในท้องถิ่นสนับสนุน ในขณะที่เดียวกันกลุ่มอำนาจในท้องถิ่นที่

อิงอยู่กับอำนาจทางการเมืองก็มีโอกาสที่จะยกระดับตัวเองในการแสวงหาผลประโยชน์ และสร้างความชอบธรรมในการกระทำของตนเอง ส่งผลทั้งต่อการเกิดความไม่ถูกต้องชอบธรรมและการทำลายบรรทัดฐานของสังคมที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะบรรทัดฐานของสังคมที่ผู้มีอำนาจด้วยการใช้ปืนดังกล่าวเคลื่อนไหวอยู่

ฉะนั้นการที่จะอธิบายปรากฏการณ์การใช้ปืนเถื่อนของชาวบ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นจึงต้องดูว่า การใช้ปืนเถื่อนของประชาชนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญคือ ลักษณะของปืนที่แพร่หลายในพื้นที่รวมทั้งความสามารถในการเข้าถึงอาวุธปืนของชาวบ้าน และความสัมพันธ์ที่ประชาชนจำเป็นต้องใช้ปืนในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การพิจารณา 2 องค์ประกอบนี้จะช่วยให้เข้าใจเป้าหมายของการใช้และบริบททางสังคมในช่วงต่างๆ ที่ส่งผลต่อการใช้ปืนเถื่อน

แนวคิดที่ทำความเข้าใจ

ผู้เขียนจะใช้แนวคิดเรื่องอาณาบริเวณทางสังคม (field) และทุน (capital) ของบูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) เพื่อทำความเข้าใจการสร้างอำนาจโดยการใช้ปืนเถื่อน บูร์ดิเยอ เสนอว่า อาณาบริเวณทางสังคม (field) คือ พื้นที่หรืออาณาบริเวณที่คนในสังคมต่อสู้แย่งชิง/ช่วงชิงการเข้าถึงทรัพยากรที่มีค่าและสงวนไว้ให้กลุ่มของตนเอง โดยที่ทรัพยากรที่มีค่านั้น คือ ทุน (capital) (Bourdier, 1977) ซึ่งประกอบไปด้วย ทุนทางเศรษฐกิจ (economic capital) ได้แก่ รายได้ ทรัพย์สิน หรือความมั่งคั่งต่างๆ ทุนวัฒนธรรม (cultural capital) คือคุณภาพด้านที่เป็นสมรรถนะด้านวัฒนธรรมของปัจเจกบุคคล เช่น การมีบุคลิกที่น่าเกรงขาม การมีความสามารถในการพูดจา ทุนสัญลักษณ์ (symbolic capital) หมายถึง สถานภาพ ชื่อเสียง การได้รับการยอมรับจากคนอื่นที่ทำให้เจ้าของทุนเกิดความได้เปรียบ เกิดประโยชน์ต่างๆ เช่น ผู้ที่เคย

ได้รางวัลความประพฤติดีเด่นถึงจะเป็นโจรก็ยากที่ใครจะสงสัย และทุนทางสังคม (social capital) หมายถึงเครือข่ายที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมี โดยที่เครือข่ายดังกล่าวช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลสามารถเข้าถึงประโยชน์ต่างๆ ได้มากกว่าคนอื่น ทุนทางสังคมจึงเหมือนทรัพยากรอย่างหนึ่งที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมี เช่น การมีเส้นสายกว้างขวางช่วยให้มือปืนรอดพ้นจากการถูกจับกุมได้ ทั้งนี้บูร์ดิเยอก็กล่าวว่า ภายในอาณาบริเวณหนึ่งๆ นั้น คนแต่ละคนจะต้องพยายาม สะสม/ขยาย ทุนด้านที่ตนขาดออกไปแลกเปลี่ยนให้เป็นทุนอีกประเภทหนึ่ง และทุกๆ ปฏิบัติการล้วนมุ่งไปสู่ผลประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและด้านสัญลักษณ์และผลประโยชน์อื่นที่แฝงอยู่ (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2553: 550-551)

เมื่อนำความคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการอธิบายเรื่องการใช้ปืนเพื่อสร้างอำนาจนั้นการสร้างทุนทางวัฒนธรรมอาจกินความหมายไปถึงว่าผู้มีทุนทางเศรษฐกิจสามารถใช้ทุนเศรษฐกิจไปสร้างทุนทางวัฒนธรรมครอบงำพฤติกรรมคนไม่ให้แตกแถว สร้างการถูกยอมรับจากคนอื่นนำไปสู่การเห็นพ้องต้องกันของผู้อยู่ใต้อำนาจที่จะให้เขามีอำนาจหรืออยู่ในอำนาจต่อไปได้อย่างไม่มีข้อแม้

หากดูตัวอย่างจากการศึกษา พบว่ามิงานของเจริญ ตันมหาพราน (2542: 184-185) ได้กล่าวถึงอดีตขุนโจร “รุ่ง ดอนทราย” ว่า ในช่วงที่รุ่ง ดอนทราย ยังมีอิทธิพลอยู่นั้นเขาสามารถขยายอิทธิพลได้โดยที่ตัวเองไม่ต้องปรากฏตัว แต่ที่สามารถทำให้คนเกรงกลัวและเชื่อฟังได้โดยสร้างสัญลักษณ์ “ปืนปลอกเงิน” เป็นอาวุธประจำตัว เมื่อจะสั่งการใดๆ หากไม่ได้ไปสั่งด้วยตนเองก็จะมอบปืนปลอกเงินนั้นไปแทนตัว ใครจะมาอ้างคำสั่งโดยไม่มีปลอกปืนไปแสดงก็ไม่ต้องเชื่อถือคำสั่ง

นั้น และหากมีปืนปลอมเงินมาพร้อมคำสั่งใครจะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นไม่ได้

พงศศักดิ์ ขำเพชร (2540) ได้ศึกษามือปืนคนหนึ่งชื่อ “โทน” โทนเล่าว่าคิวรถจักรยานยนต์รับจ้างในกรุงเทพฯ นั้นมีผลประโยชน์เดือนละหลายหมื่นบาทเป็นเหตุให้ผู้มีอิทธิพลหลายคนอยากจะคุมคิวเพื่อนของเขาในฐานะผู้คุมคิวไม่ยอมเสียผลประโยชน์จึงได้ว่าจ้างเขาในฐานะมือปืนให้ช่วยดูแลผลประโยชน์ การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้มีอิทธิพลคนอื่นต้องถอยออกไป

ส่วนเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2534) และ สารูป ฤทธิ์ชู (2553) ก็กล่าวว่า ช่วงที่รัฐสนับสนุนให้คนบุกเบิกป่าเพื่อการแสวงหาที่ดินในการผลิตอย่างกว้างขวางนั้น รัฐได้แสวงหาผลประโยชน์โดยการให้สัมปทานแก่นายทุน เช่น การทำเหมืองแร่ การทำป่าไม้ แต่การสัมปทานดังกล่าวมักเป็นการแย่งชิงทรัพยากรที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์อยู่แล้ว และผู้ได้รับสัมปทานมักขยายเขตไปมากกว่าที่รัฐอนุญาตโดยขาดการตรวจสอบจากรัฐ ฉะนั้นเพื่อให้ปลอดภัยจากการข่มขู่แสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่น บริษัทผู้ได้รับสัมปทานจึงจ้างมือปืนไว้สร้างบารมีและปกป้องผลประโยชน์

ผู้เขียนใช้แนวคิดเรื่อง field เพื่อศึกษาถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสังคม และทุน เพื่อชี้ให้เห็นว่านอกจากจะเป็นทรัพยากรสำคัญที่คนต้องการให้ได้มาแล้ว การสร้างทุนก็มีการเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย

การเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ที่นำไปสู่การสร้างอำนาจ

ผู้เขียนแบ่งการเปลี่ยนแปลงบริบทของการใช้ปืนเลื่อนเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ยุคสร้างความมั่นคง สร้างอิทธิพล และสร้างความ

ปลอดภัยของกลุ่ม (พ.ศ.2477-2512) ยุคการขยายอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พ.ศ.2513-2534) และ ยุคการพัฒนาสมัยใหม่ (พ.ศ.2535 – ปัจจุบัน)

1. ยุคสร้างความมั่นคง สร้างอิทธิพล และสร้างความปลอดภัยของกลุ่ม

1.1 ลักษณะโครงสร้างทางสังคม

ความหลากหลายของกลุ่มคนที่เข้าไปในพื้นที่ ก่อนต้นทศวรรษ 2490 จะมีชาวบ้านจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว แต่ก็อยู่อาศัยเป็นหย่อมบ้านห่างๆ หย่อมละ 5-7 ครัวเรือน มีทั้งหมดไม่เกิน 5 หย่อมบ้าน แต่หลังต้นทศวรรษ 2490 ทางราชการได้ประกาศให้เป็นพื้นที่โล่งเตียนจากการให้สัมปทานเป็นพื้นที่จับจองทำกิน (สุวิทย์ มาประสงค์, 2550) ประกาศดังกล่าวมีชาวบ้านจากหลายทิศทางอพยพเข้ามาจับจองที่ดิน เท่าที่สืบหาข้อมูลได้พบว่ากลุ่มอพยพที่เข้ามาในช่วงนั้นมี 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่เข้าไปหาที่ทำกิน/จับจองที่ดิน 2) กลุ่มที่มีปัญหาติดตัว ที่ถือโอกาสแทรกเข้ามาในกระบวนการจับจองที่ดิน สร้างที่อยู่ใหม่ เพราะทางไกลหูดตาตำรวจอย่างมาก 3) กลุ่มคนมีหนี้หรือหนี้สิน คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่หมดตัวมาจากที่อื่น เมื่อมาแล้วต้องจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะอยู่ให้ได้ด้วยเหตุผลว่าถ้าอยู่ไม่ได้จะกลับไปก็ทำไม่ได้แล้ว

การเข้ามาของกลุ่มคนจะเข้ามาอยู่ในลักษณะที่เป็นกลุ่มก้อนหรือมารวมกันเป็นกลุ่มก้อนในลักษณะของกลุ่มเครือญาติและกลุ่มพรรคพวก ที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมทั้งมีการพึ่งพากันด้านแรงงานด้วย เพราะการผลิตในสมัยนั้นยังคงใช้แรงงานคนเป็นสำคัญ

ลักษณะของการเข้าบุกเบิกที่ดิน มี 2 ลักษณะ คือ พวกที่หาที่ดินรกร้างไร้เจ้าของเข้าจับจองในที่รกร้างในขอบป่าลึก โดยการรวมกลุ่มกันประมาณ 3-5 ครอบครัว ถือว่าทำกันอย่างจริงจัง ภายในไม่นานที่ดินก็ถูกจับจองจนหมดสิ้น และพวกที่เข้าไปขอแบ่งซื้อที่ดินจากผู้ที่จับจองอยู่ก่อน ซึ่งเป็นเพียงการซื้อขายโดยไม่มีเอกสารใดๆ แต่การเข้าไปในพื้นที่นี้ ผู้มาใหม่ต้องเข้าไปหาคนที่ฟังได้ คือ คนใหญ่ คนโต คนยาว หรือเป็นคนกว้างขวางในพื้นที่ เพื่ออาศัยบารมีและอิทธิพลที่คนๆ นั้นมีไว้เป็นหลักประกันไม่ให้คนกลุ่มอื่นรังแกหรือไล่ที่

อย่างไรก็ตามมีกลุ่มคนบางส่วน ใช้อำนาจที่มีแย่งชิงที่ดินโดยการทำให้เกิดความไม่มั่นคงในการตั้งที่อยู่อาศัย และมีหลายรายที่ได้ลงแรงบุกเบิกหรือปลูกสร้างอาสินไว้แล้วก็ถูกเจ้าของที่ดินที่ตนซื้อหักหลัง โดยใช้อำนาจปืนเอาที่ดินที่ขายไปกลับคืนมา เรียกว่า “อุกยิก” คนส่วนใหญ่จึงตกอยู่ในภาวะอ่อนแอ ขาดความมั่นคงในชีวิต เพราะไม่รู้ว่าจะถูกกลุ่มอื่นเข้ารังควาน เข้าอุกปล้น หรือไล่ที่เมื่อใด ความไม่มั่นคงดังกล่าวนำไปสู่การใช้อาวุธ

มีการใช้อาวุธของคนหลายกลุ่ม ส่วนหนึ่งเพื่อปกป้องและแย่งชิงที่ดิน ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่เข้าไปได้จับจองที่ดินมากกว่าที่ทำกินจริง ส่วนที่เหลือก็ปล่อยเป็นสภาพป่า เมื่อชาวบ้านส่วนอื่นเข้าไปก็จะจับจองซ้ำและลงแรงทำถางซุยจนถึงขั้นพร้อมที่จะเพาะปลูก แต่เจ้าของเดิมก็ทวงสิทธิ์กลับคืน ทั้งโดยการเจรจา ด้วยตนเอง ด้วยพรรคพวก และด้วยปืน ส่วนใหญ่แล้วต่างฝ่ายต่างก็ไม่ยอม จนเกิดความขัดแย้งขึ้น รวมทั้งยังพบว่ามีคนหลายกลุ่มใช้อำนาจปืนและอำนาจเครือข่ายเข้าถึงที่ดินโดยไม่ต้องลงทุนลงแรง แต่ใช้อำนาจที่มีกระทำด้วยวิธีการต่างๆ เช่น อุก ปล้น ยิงชู้ พาพรรคพวกข่มขู่ เพื่อให้เจ้าของที่ดิน (เดิม) เกรงกลัวแล้วยอมออกจากพื้นที่โดยการขายที่ดินในราคาถูกเพื่อรักษาตัวเอง

และครอบครัวไว้ ซึ่งเรียกว่า “อุกยิก” สถานการณ์เช่นนี้เกิดบ่อยครั้ง ในช่วงหลังปี 2500 แล้ว เพราะที่ดินจับจองหมดไปแล้ว การที่ฝ่ายใดจะ ได้ที่ดินในช่วงจังหวะเวลาดังกล่าวจึงต้องอาศัยทั้งอำนาจป็นและอำนาจ พรรคพวก ดังนั้นในช่วงนี้คนจึงรวมกันเป็นกลุ่มเป็นกลุ่มก้อนและมีการ สะสมปืนไว้เพื่อรักษาที่ดินของคนในกลุ่ม

อีกส่วนหนึ่งก็เพื่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การที่มีคนหลากหลายเข้ามาในพื้นที่มากขึ้นนี้พบว่าความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในพื้นที่ถูกคุกคามเนื่องจาก มีโจร มาก จากเงื่อนไขหลายประการคือ *ประการแรก* เป็นช่วงของเศรษฐกิจ ของครัวเรือนยังไม่ดี เนื่องจากยังไม่ได้ผลผลิต รวมทั้งการจะนำผลผลิต ออกไปขายยังภายนอกทำได้ยากเพราะทางไกลตลาด ทำให้คนบางกลุ่ม ได้รวมตัวกันเพื่อหาเงินในลักษณะของการปล้นชิง *ประการที่สอง* อาชีพ ของชาวบ้านไม่ได้มีตลอดเวลา ทำให้คนส่วนหนึ่งโดยเฉพาะผู้ชายใช้ เวลาว่างคลุกคลีกับเพื่อนและรุ่นพี่ที่หากิจกรรมที่สนุกและท้าทายทำ เช่น ยิงสัตว์ ขโมยวัวควาย เมื่อขโมยได้ก็จะฆ่าแหละเนื้อมากินและแจกจ่าย เพื่อนฝูงถือเป็นการสร้างพรรคพวก *ประการที่สาม* มีกลุ่มโจรเข้าออก พื้นที่อยู่แล้ว ทั้งหมดได้ส่งผลให้ในพื้นที่มีโจรหลายกลุ่ม บางกลุ่มก็ เชื่อมโยงกัน เป็นพรรคพวกเดียวกัน บางกลุ่มก็ขัดกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ต้องมี คนที่เป็นนักเลงพอตัวไว้ประจำกลุ่มเพื่อเป็นหลักให้กลุ่มตนเองอยู่ได้ ไม่เช่นนั้นจะเสียเปรียบกลุ่มที่แข็งแกร่งกว่า ทั้งนี้สิ่งหนึ่งที่ทำให้กลุ่มโจร กลุ่มต่างๆ แข็งแกร่งพอที่ต้องอาศัยอาวุธปืน *ประการที่สี่* นอกจากมีโจร หลายกลุ่มแล้ว ก็มีโจรหลายระดับอีกด้วย คือลักขโมยแค่วัวควายก็ เรียกว่ากลุ่มโจร แต่ถ้ามีการอุกปล้นเอาทรัพย์สินรวมทั้งฆ่าเจ้าทรัพย์เมื่อ มีการต่อสู้ก็เรียกกลุ่มนี้ว่า “ไอ้เสือ” แต่ละครั้งก็มักจะมีพรรคพวกที่เป็น เครือข่ายไปด้วย พรรคพวกเหล่านั้นได้จากการคบเพื่อนต่างถิ่นทำให้ พื้นที่ในการปล้นกว้างขึ้นเรียกว่า “รวนกันไปอุก” การมีโจรมากขึ้นส่งผล

ไว้ในอีกด้านหนึ่งคริวเรือนต่างต้องระวังตัว และการระวังตัวที่ดีที่สุดคือใช้อาวุธป้องกันตัวเอง ครอบคริวและทรัพย์สิน

นอกจากนี้ครอบคริวใดที่มีลูกสาวสวยที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นก็ต้องให้อยู่ในสายตา ไม่เช่นนั้นโจรกลุ่มต่างๆ จะมาฉุดลากไป ซึ่งมีบ่อยครั้ง แม้โดยส่วนใหญ่จะลากฉุดไปเป็นคู่ชีวิตแต่ก็ถือว่าเป็นการใช้อำนาจคุกคาม ใครพอใจผู้หญิงคนไหนก็จะเอาปืนมาขอแล้วลากผู้หญิงไปเฉยๆ มีการให้เหตุผลว่าที่ลากฉุดนั้นเพราะต้องการแสดงถึงความแก่นักเลงพอตัว ไม่ต้องการให้เรื่องมันยาว ไม่ต้องผ่านพิธีกรรมและพิธีการหลายขั้นตอน เสียเวลา แต่เหตุผลส่วนใหญ่คือชายหนุ่มในยุคนี้มักไม่มีเงินค่าสินสอด สู้ใช้อำนาจที่มีลากฉุดดีกว่า ทั้งรวดเร็วทันใจและไม่ต้องจ่ายเงิน

ด้วยสถานะเช่นนี้ทำให้ครอบคริวต่างๆ จำเป็นต้องหาปืนมาไว้เป็นอาวุธประจำครอบคริว แต่การมีปืนอย่างเดียวก็เชื่อว่าจะป้องกันโจรกลุ่มต่างๆ ได้คนในครอบคริว หรือกลุ่มเครือญาติจะต้องเป็นนักเลงที่รู้จักของคนทั่วไปด้วย ไม่เช่นนั้นก็จะไม่มีใครยำเกรง

ประเด็นทางกฎหมาย แม้พื้นที่วิจัยจะเป็นพื้นที่ทางราชการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านจากภายนอกเข้าไปบุกเบิกและตั้งถิ่นฐาน แต่ก็เป็นแค่พื้นที่บางส่วนเท่านั้น คือพื้นที่รอบเขตที่ทางราชการสงวนไว้ และการบุกเบิกดังกล่าวนั้น ผู้บุกเบิกต้องขอใบเหยียบย่ำจากราชการ แต่อย่างไรก็ตามวิธีปฏิบัติดังกล่าวมีชาวบ้านส่วนน้อยที่ปฏิบัติตาม เพราะลักษณะของความยุ่งยากต่างๆ จากความเป็นพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้รู้เข้าไปในเขตที่ทางราชการสงวนไว้ถือว่าการกระทำที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งการที่จะเข้าถึงหน่วยงานของรัฐต้องมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและบางครั้งต้องถูกเอาเปรียบ โดยต้องเสียผลประโยชน์บางส่วนให้กับเจ้าหน้าที่ ดังกรณีของโต๊ะเหล็มนี่ต้องใช้เวลาเดินเท้าไปที่

จังหวัดหลายครั้งๆ ละหลายวัน เพื่อขอใบเหยียบย่ำ ครั้นเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เดินได้ลงไปสำรวจแล้วก็ต้องยอมจ่ายอมแบ่งที่ดินถึงจำนวน 30 กว่าไร่ให้กับเจ้าหน้าที่ตามที่ดินเหล่านั้นขอ (โตะเหล็ก, 2555: สัมภาษณ์) กรณีดังกล่าวทำให้ชาวบ้านจำนวนมากหลีกเลี่ยงที่จะไปขอให้เจ้าหน้าที่ทางอำเภอมาสำรวจที่ดินเพื่อออกใบเหยียบย่ำ เป็นผลให้คนจำนวนมากไม่มีความมั่นคงในสิทธิทำกิน เมื่อมีการขายสิทธิต่อให้คนอื่นจึงเป็นการขายปากเปล่า และการขายปากเปล่านี้เองทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาในช่วงหลัง

1.2 ปืนที่สอดคล้องกับยุคสมัย

ปืนในยุคนี้ไม่มีชนิด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มของปืนไทยทำหรือปืนประดิษฐ์ เช่น ปืนนกตี หรือ ปืนนกสับ หรือ “ปืนแก๊ป” มีกระบอกยาวเริ่มแพร่หลายอยู่ในพื้นที่เมื่อประมาณ 100 ปีที่แล้ว และใช้ต่อเนื่องมากระทั่งถึงช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีคนจากหลากหลายอพยพเข้ามาบุกเบิกที่ดินและเมื่อมีปืนแบบใหม่เกิดขึ้นมาก ปืนชนิดนี้ก็กลายเป็นปืนคุณภาพต่ำและเสื่อมความนิยมในที่สุด

ปืนคอลท์ตราควายมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น ปืนไอ้ควาย ปืนหักคอไอ้เฒ่า แต่ที่นิยมเรียกกันและเป็นชื่อที่บอกลักษณะชัดเจน คือ “ลูกซองสั้น” ใช้ลูกปืนขนาดใหญ่มีหัวกระสุน เช่น 9 เม็ด 12 เม็ดอยู่ภายในลูกปืนต้องซื้อจากตลาดที่เรียกกันว่า “ลูกซอง” แต่อย่างไรก็ดีที่ละนิด โดยเมื่อยิงนัดหนึ่งแล้วก็จะต้อง “หักคอ” เพื่อใส่ลูกปืนใหม่ ซียยศ ชิโนกุลอดีตมือปืนที่มชาตินักวิชาการอิสระผู้เชี่ยวชาญเรื่องปืน เล่าว่าต้นแบบมาจากปืน U.S. Army ยี่ห้อ Colt ที่เข้ามากับทหารอเมริกันในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง โดยคำว่า โคลท์ (Colt) มาจากชื่อของคนผลิตที่ชื่อ Samuel Colt แล้วตั้งเป็นชื่อตระกูลของปืนที่มีทั้งปืนสั้นและปืนยาวแล้วใส่ตราการผลิตลงไป เช่นปืน Colt ตราม้าคาบศร ตราช้าง 3

เศียร เป็นต้น เมื่อชาวบ้านเอามาเลียนแบบผลิตเองก็ใช้หลายชื่อ ดังที่กล่าวข้างต้น คนที่ไม่มีปืนที่มีประสิทธิภาพก็จะแสวงหาปืนชนิดนี้ เพราะถือว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับชาวบ้าน หาซื้อได้ไม่ยากนัก หากมีเงินน้อยก็รอซื้อจากคนที่ขายต่อ แต่ก็มีชาวบ้านบางส่วนใช้วิธีปล้นชิงมาจากคนอื่น อย่างไรก็ตามก็มีเพียงครัวเรือนบางส่วนเท่านั้นที่มีปืนชนิดนี้ใช้ เนื่องจากราคาค่อนข้างแพง เช่น เมื่อต้นทศวรรษ 2500 ราคาประมาณกระบอกละ 500 – 600 บาท ในขณะที่ที่ดิน 25 ไร่ราคาประมาณ 800 บาทเท่านั้น สำหรับผู้มีอิทธิพลและโจรผู้ร้ายส่วนใหญ่จะต้องมีปืนนี้

ปืนที่มาจากต่างประเทศ เช่น ปืนลูกซองยาว ขนาด 32 นิ้ว เป็นปืนที่ยิงได้ไกลและแม่นยำ ในช่วงที่คนอพยพเข้ามาบุกเบิกพื้นที่ทำกิน นับแต่ช่วงต้นทศวรรษ 2490 เป็นต้นมา พบว่ามีไม่เกิน 4 ราย เนื่องจากราคาแพงกระบอกละไม่ต่ำกว่า 1,500 บาท บางรายต้องหุ้กันในห้องญาติพี่น้อง ถึงพอจะซื้อได้

ปืนรางแดง กระสุนชนิด 8 มม. เป็นปืนของทหารญี่ปุ่นเมื่อแพ้สงครามได้ทิ้งไว้จำนวนมาก ชาวบ้านเรียกว่ารางแดงมาจากลักษณะของสีไม้ที่คล้ายน้ำตาลแดงที่พานท้ายปืน (ชัยยศ ชีโนกุล, 2557: สัมภาษณ์) ปืนชนิดนี้มีใช้ในพื้นที่แคบช่วงสั้นๆ เท่านั้น เพราะไม่มีกระสุน

ความจำเป็นที่ต้องมีปืนนั้น เฒ่าสินอดีตไอ้เสือปล้นเล่าว่าไม่มีกลุ่มไหนกล้าพอที่จะเข้ามาพื้นที่ชนิดมือเปล่า เพราะคนส่วนหนึ่งได้ยกระดับตนเองเป็นกลุ่มผู้มีอิทธิพลหรือกลุ่มโจร คนอีกจำนวนหนึ่งก็ต้องหาปืนไว้ป้องกันตนเองและครอบครัว แต่ละกลุ่มแต่ละคนย่อมต้องมีปืนไว้ป้องกันตัว แม้แต่กลุ่มที่เคร่งศาสนาเมื่อเข้ามาในพื้นที่ก็มีปืนเข้ามาด้วย “ตอนโต๊ะ (ตา) เข้ามาลุงของโต๊ะแบกมาเอง ป๊ะ (พ่อ) ได้มาจากเล ของโต๊ะก็แบกนกตีเอามาจากที่บ้านเล ใครเข้ามาเขายังเขาก็ถือ หา

มายังใครที่ยวบจับ (ตำรวจไม่จับ)” (หรือหิม, 2555: สัมภาษณ์) บางคนไม่มีก็ต้องตัดใจขายวัวเพื่อนำไปซื้อปืน

ทั้งนี้ลักษณะการครอบครองและการใช้ปืนเถื่อนในยุคนั้นจะไม่ใช้แบบของใครของมันเท่านั้น แต่จะมีการยืมและผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันใช้ในกลุ่มของตนเอง เช่น กลุ่มเครือญาติ กลุ่มเพื่อนฝูง “...สมัยนั้นกูรู้ว่าปืนบ้านไหนยัง (ปืน) กูไปเอาได้ทุกบ้าน เอามาแล้วมาให้พรรคพวกยืมไปใช้ เสรีจตุระกลับมาเอากลับไปคืน (เผ่าสิน, 2556: สัมภาษณ์) สิ่งที่เผ่าสินเล่าสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าปืนในยุคนั้นไม่มากนัก แต่การหมุนเวียนกันใช้ในเครือข่ายด้วยความไว้วางใจที่มีต่อกัน ทำให้ดูเหมือนว่ามีปืนใช้กันมาก

1.3 ลักษณะความนึกคิดของผู้คน

เป็นส่วนผลักดันพฤติกรรมการใช้ปืนเถื่อน มองได้สองด้านคือ ด้านแรก เกิดจากปลุกฝังเชิงอุดมการณ์หรือโครงสร้างส่วนบน คือ การได้รับการบ่มเพาะทางความรู้สึกนึกคิด เช่น ลูกผู้ชายต้องมีความสามารถในการใช้ปืนปกป้องตัวเองและพรรคพวก แม้การใช้ปืนคุกคามคนอื่นก็ถือว่าเป็นการสร้างศักดิ์ศรีของตนเองด้วย แรงผลักดันทางอุดมการณ์เช่นนี้ จึงทำให้ผู้ชายในหมู่บ้านจำนวนหนึ่งมักแสดงความกล้าหาญให้ญาติพี่น้องหรือพรรคพวกเห็นว่าเขาเป็นคนที่พึ่งได้ และพยายามสร้างตัวตนให้คนรู้จักว่าเขาเป็นคน “พอได้” “ใจถึง พึ่งได้” โดยทำตัวเป็นนักเลงและคบกับนักเลง หากสามารถทำให้คนกล่าวขวัญหรือให้สมญานามต่างๆ ได้ ก็จะทำให้ตนรู้สึกมีศักดิ์ศรี เป็นโจรที่ชาวบ้านรัก ความรู้สึกนึกคิดดังกล่าวถูกสร้างขึ้นโดยคนกลุ่มหนึ่งในสังคมเท่านั้น เริ่มต้นมาตั้งแต่การปลุกฝังหรือถ่ายทอดตัวแบบจากคนรุ่นก่อน เช่น พ่อแม่ที่เป็นนักเลงหรือโจรก็มักจะมีลูกๆ เจริญรอยตาม หรือญาติพี่น้องก็มีส่วนปลุกฝังความรู้สึกเช่นนี้ให้แก่ลูกหลาน นอกจากนี้กลุ่ม

เพื่อนก็มีส่วนสำคัญที่ชักนำให้ผู้ชายมีความคิดเช่นนี้เพราะหมายถึงการเป็นลูกผู้ชาย

ด้านที่สอง เกิดจากตัวตนที่เปลี่ยนแปลงการรับรู้จากการกระทำของคนอื่นตั้งแต่วัยเด็ก จากนั้นจึงได้วางตัวตนในตำแหน่งที่จะสามารถสนองตอบหรือควบคุมต่อการกระทำของคนอื่นๆ ได้ เช่นกรณีตัวอย่าง “ไอ้เสือ” หลายคน ที่เป็นเสือเพราะในวัยเด็กได้คลุกคลีกับเพื่อนของพ่อ ของญาติที่เป็นโจรลักวัว ได้เคยกิน “วัวลัก” คนเหล่านั้นมักรู้สึกสนุก รวมทั้งการได้พบโจรทำให้มีความคุ้นเคยกับปืน และมีโอกาสที่ได้หยิบปืนของเหล่าโจรมาลองยิง ดังกรณีของ เสือสิน หรือเผ่าสินที่บอกว่า “อุกปล้นก็ต้องฝึกเพื่อให้ใจกล้าต้องหัดทำตั้งแต่เด็ก” (เผ่าสิน, 2555: สัมภาษณ์)

อดีตไอ้เสือสินชื่อตั้งวัยเกือบ 80 ปี ได้บอกเล่าความรู้สึกของการเป็นโจรว่า มีแต่ความภูมิใจ เช่น ญาติพี่น้องได้มาร่วมกินเนื้อวัวลัก ภูมิใจที่จุดผู้หญิงมาเป็นภรรยาเพราะไม่มีใครกล้ามาขัดขวาง โดยให้ความหมายของการที่พ่อแม่ไม่กล้าขัดขวาง (เพราะกลัวตาย) ว่าเป็นการเต็มใจยกลูกสาวให้ เพราะเห็นตัวเองเป็นโจรสามารถคุ้มครองลูกสาวได้ การมีภรรยาถึง 4 คนว่าเป็นการแสดงความสามารถในการปกครองด้วยการมีความรู้สึกนึกคิดทำนองนี้เป็นแรงผลักดันให้ผู้ชายส่วนหนึ่งดำรงพฤติกรรมและบทบาทของตนเองในการใช้ปืนคุกคามผู้อื่นได้มาอย่างต่อเนื่อง และไม่เคยพูดถึงความทุกข์ของอีกฝ่ายหนึ่งที่ถูกรุกรคาม “ถ้าไม่นักเลงคนไม่นิยม ทำแต่งงาน เบิกแต่นาเขาไม่ยกลูกสาวให้ ฝ่ายชายต้องเป็นหลักด้วยปืน” (เผ่าสิน, 2555: สัมภาษณ์)

การเป็นลูกผู้ชายอย่างมีศักดิ์ศรีในยุคนี้จึงอธิบายด้วยการใช้ปืนก่อตัวให้เกิดเป็นคนที่มีบุคลิกน่าเกรงขามและมีความกล้าหาญ เรียกว่ามี

สัญลักษณ์จนเป็นที่ยอมรับ และถูกสังคมยอมรับให้ขึ้นมาเป็นผู้ปกครองพรรคพวก ญาติพี่น้อง เรียกว่าเกิดเป็นทุนวัฒนธรรมนั่นเอง

อย่างไรก็ตามความรู้สึกของโจรจึงมักจะสวนทางกับโลกความเป็นจริงของชาวบ้าน เพราะมีชาวบ้านอีกจำนวนมากที่ไม่ชอบโจรหรือไม่เห็นว่าโจรเป็นวีรบุรุษ แต่การที่ชาวบ้านบางกลุ่มพยายามสร้างมิตรกับพวกโจร ไม่ใช่หมายถึงว่าเขาชื่นชมแต่เป็นกลวิธีที่เขาได้เรียนรู้มาว่าการทำเช่นนี้จะทำให้เขาปลอดภัยจากโจรกลุ่มอื่น

จะเห็นได้ว่าในยุคนี้การใช้ปืนเถื่อนสร้างอำนาจเกิดจากเงื่อนไขหลายอย่าง เช่น เงื่อนไขของโครงสร้าง อาวุธปืนที่มีอย่างสอดคล้องกับพื้นที่ และลักษณะความนึกคิดของผู้คน โดยการใช้ปืนปฏิบัติการขึ้นอยู่กับความจำเป็นหลักคือใช้ในเชิงป้องกันอันตรายที่เขาเผชิญอยู่ และกลุ่มที่ต้องการหาความอยู่รอดโดยการรุกรานผู้อื่น ประเภทของปืน เช่น คอลท์ตราควาย และลูกซองยาว มีทั้งส่วนตัวและหมุนเวียนกันในเครือข่ายด้วยความไว้วางใจที่มีต่อกัน

2. ยุคการขยายอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

2.1 ลักษณะโครงสร้างสังคม

ในยุคนี้หากเป็นพื้นที่อื่น น่าจะเป็นยุคของการพัฒนาสมัยใหม่ เพราะประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติครั้งแรกในปี พ.ศ.2504 เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นระบบ แต่สำหรับพื้นที่นี้ไม่ทันที่การพัฒนาสมัยใหม่จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงสังคมได้มากเท่ากับที่อื่น ก็เกิดปรากฏการณ์เกี่ยวกับการใช้ปืนเพื่อสร้างอำนาจขึ้นมา คือมีการขยายอิทธิพลเข้ามาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทำให้เกิดการปะทะกันของกลุ่มผู้ใช้ปืน 3 กลุ่ม คือกลุ่มนักรบ พคท. กลุ่มทหารและตำรวจที่เข้ามาปราบปราม พคท. และกลุ่ม

ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นต่อเนื่องมาแต่เดิม คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักเลง และโจร กลายเป็นสถานการณ์เฉพาะของพื้นที่ในการใช้ปืนเลื่อนอยู่ประมาณ 20 ปี จนเมื่อฝ่ายรัฐบาลควบคุมสถานการณ์ได้ และใช้นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนการพัฒนาเข้าไปในต้นทศวรรษที่ 2530 พื้นที่นี้จึงได้ปรับตัว การใช้ปืนเลื่อนจึงอธิบายได้ตามปรากฏการณ์การใช้อำนาจ คือ

สถานการณ์โจรชุกชุม ทั้งปล้นทรัพย์สิน เงินทอง ฆูดลากหญิงสาว มิไม่ต่างจากยุคแรก รวมทั้งการแย่งสิทธิทำกินระหว่างคนที่มีอำนาจปืนกับฝ่ายที่มีสิทธิในการครอบครอง ดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ความรุนแรงมีมากขึ้นเพราะชาวบ้านเกือบทุกคนครอบครัวย่างก็พยายามหาปืนไว้ป้องกันตัว บางคนเล่าว่านำเงินที่ได้จากการทำนาทั้งปีไปซื้อปืนลูกซองยาว ราคา 800 บาท ได้เพียงหนึ่งกระบอก ที่ต้องซื้อเพราะความจำเป็นไม่เช่นนั้นวัวควาย รวมทั้งที่ดินที่มีอาจจะไม่เหลือถ้าไม่มีปืน (จบ, 2555: สัมภาษณ์)

เป็นพื้นที่ปฏิบัติการและสู้รบระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายพคท. ตั้งแต่ปี 2513 ที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์เริ่มไปตั้งค่ายย่อยๆ ในพื้นที่ ก็เริ่มมีการปะทะกันระหว่างฝ่ายรัฐกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีกลยุทธ์ในการควบคุมมวลชน กว่าจะสิ้นยุคนี้พบได้อย่างชัดเจนว่า นักเลงและโจรแบบเดิมที่อยู่การปล้นและขโมย และการใช้อำนาจจริงแก่ผู้อื่น เช่น การฉูดผู้หญิง ได้หมดไปอย่างสิ้นเชิง ถือว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์ค่อนข้างประสบผลสำเร็จในการตอบรับของชาวบ้านโดยเป็นทั้งแนวร่วมและสร้างกองกำลังอาวุธ สถานการณ์เช่นนี้ส่งผลให้มีการใช้ปืนเลื่อนที่เป็นปืนอัตโนมัติมีประสิทธิภาพสูงมากขึ้น

สิ่งหนึ่งที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์คุมไม่อยู่คือการกลั่นกรองหรือการหาแนวร่วมที่มีอุดมการณ์แท้จริงเพื่อมาต่อสู้กับรัฐ เพราะกลุ่มคนที่เข้าไป

ร่วมกับขบวนการมีหลายเหตุผล เช่น เกลียदनาย (ตำรวจ) จำยอม หรือไม่มีที่ไป ดังที่กลุ่มภุบรทัต (2544: 74) กล่าวว่าคนที่เข้าร่วมกับ พคท.ชุดแรกๆ จะเป็นโจรมีอิทธิพลในท้องถิ่นหลายคน หรืออย่างน้อยที่สุดก็จะมีเหตุขัดแย้งหรือไม่ชอบนาย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีอิทธิพลท้องถิ่นมาก่อน และ สุวิทย์ มาประสงค์ (2550: 132) กล่าวถึงยุทธวิธีปราบโจรของ พคท.แถบเชิงเขาบรรทัด เป็นผลให้กลุ่มโจรต้องปรับตัวใหม่ว่า “พวกข้าลักขโมยทั้งหลายต้องยุติพฤติกรรมตามคตินิยมดั้งเดิมลง โดยโจรบางส่วนก็เข้าร่วมกับกองกำลังปฏิวัติ ขณะที่โจรบางกลุ่มหันไปยื่นข้างรัฐโดยสมัครเป็นกองกำลังอาสาสมัคร” เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วยังเปิดโอกาสให้มีการใช้ปืนเถื่อนกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

ส่วนฝ่ายรัฐก็ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารลงพื้นที่จำนวนมาก เช่นกัน แรงใช้อำนาจในการปราบปรามคนที่เข้าข้างฝ่ายตรงข้าม ในลักษณะใช้ความรุนแรง เช่น สหายสาธิตเล่าว่าปี พ.ศ.2516 ลูกชายของ ป้าตายเพราะถูกตำรวจจับตัวไปตั้งข้อหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ “ไปขอศพ มาทำพิธีทางศาสนาเขาก็ไม่ให้มา” หรือชายหนุ่มคนหนึ่งในหมู่บ้านถูกตำรวจลากตัวลงจากรถสองแถวแล้วรุมซ้อมจนตาย โดยให้เหตุผลว่าชายหนุ่มคนนั้นเป็นสายให้คอมมิวนิสต์ หลังจากนั้นชาวบ้านจะไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ และมีคนหนุ่มสาวจำนวนมากทยอยเข้าป่า (สาธิต, 2556: สัมภาษณ์)

ชาวบ้านจำนวนมาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งผู้นำต่างๆ โจรไอ้เสือ ล้วนถูกจับตามองทั้งจากฝ่ายอำนาจรัฐ และ พคท. การที่ถูกเพ่งเล็งเป็นผลให้ทุกคนต้องระมัดระวังตัว หรือที่เรียกกันว่า “ต้องอยู่กันให้ดี” บ้างแสดงตนว่าอยู่ฝ่ายไหนเพื่อเอาตัวรอด และมีคนจำนวนมาก เช่นกันที่ไม่แสดงตนชัดเจนว่าอยู่ฝ่ายไหน ทำได้เพียงหาปืนมาไว้ป้องกันตนเองและครอบครัวให้รอดพ้นจากสถานการณ์ ด้วยภาวะเช่นนี้จึงมีผล

ต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่ ที่เกิดความแตกแยกของกลุ่มชาวบ้านออกเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยมากขึ้น

จนกล่าวได้ว่ายุคนี้ ปืนเถื่อนเข้ามาในพื้นที่มากที่สุด การใช้ปืนเถื่อนของชาวบ้านในพื้นที่เป็นไปอย่างกว้างขวางเพื่อเอาตัวรอดจากการสร้างอำนาจของคนหลายฝ่าย ไม่เพียงแต่ชาวบ้านทั่วไปที่เลือกใช้ปืนเถื่อนแต่คนที่เข้าร่วมกับขบวนการปฏิวัติก็ใช้ปืนเถื่อน ซึ่งเป็นปืนอัตโนมัติที่มีการจัดหามาจากหลากหลายวิธี

เกิดกลุ่มอิทธิพลใหม่ใช้ปืนหาผลประโยชน์หลังคนป่าคืน

เมือง เมื่อรัฐบาลที่นำโดยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ใช้นโยบายการเมืองเอาชนะพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย โดยออกคำสั่ง 66/23 เรื่องนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ ลงนามเมื่อวันที่ 23 เม.ย. 2523 (กลุ่มกฎบรรทัด, 2544) ด้านหนึ่งก็เร่งพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในเขตเคลื่อนไหวย่างรวดเร็ว โดยการวางรากฐานบริการขั้นพื้นฐาน ทั้งถนนลาดยางติดต่อกับเมืองและเชื่อมต่อระหว่างตำบล วางระบบไฟฟ้า ตั้งโรงเรียนมัธยมและตั้งอำเภอขึ้นใหม่ในพื้นที่ในช่วง 2527 และเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็นับว่าชุมชนแห่งใหม่นี้เป็นศูนย์กลางของชุมชนเชิงเขาบรรทัด เมื่อการต่อสู้สิ้นสุดลงแล้ว ก็ใช้นโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เช่นส่งเสริมการเกษตรแนวใหม่ที่เป็นเพื่อการค้า สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) ได้เข้ามาส่งเสริมยางพันธุ์ดี ให้ทุนสนับสนุนการปลูกยางพันธุ์ดีตามการแนะนำของ สกย.อย่างจริงจัง และกว้างขวาง ถือว่าเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกันทุกด้านไม่ว่าด้านความมั่นคงทางทหารและการขยายตัวของทุนนิยม เป็นการพัฒนาให้พื้นที่เป็นสมัยใหม่

อีกด้านหนึ่งก็ให้ความผ่อนปรนกับผู้ที่ออกจากป่า เข้มงวดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นมิตรกับชาวบ้าน คนป่าจึงคืนเมืองเป็นระลอกตั้งแต่

ปี 2525 เป็นต้นมา แต่การที่มีเหตุการณ์รุนแรงต่อเนื่องยาวนานมากกว่า 10 ปี คนที่เคยอยู่ป่าจำนวนหนึ่งย่อมได้รับผลกระทบและต้องปรับตัว เพราะสถานการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว คนกลุ่มหนึ่งที่เคยเข้าไปป่ามีความคิดที่เป็นระบบจึงสามารถพัฒนาตนเองเป็นเกษตรกรก้าวหน้า โดยการพัฒนาที่ดินเป็นสวนยางเช่นเดียวกับคนส่วนใหญ่ และยังเป็นกลุ่มที่นำพันธุ์ผลไม้ใหม่ๆ เข้ามา เช่น เงาะโรงเรียน ทุเรียนหมอนทอง มังคุด เป็นต้น

ในส่วนของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็ยังรักษาอิทธิพลต่อไปได้ โดยเปลี่ยนลักษณะไปจากการอุปถัมภ์พวกโจรหรือเป็นโจรเสียเองไปสู่การหาประโยชน์จากทรัพยากรส่วนรวม เช่น บุกเบิกที่ดินในเขตป่า ตัดไม้เถื่อน ตูตทรายในคลองขาย การหากินเช่นนี้ได้ส่งผลให้ชาวบ้านบางส่วนทำตาม ดังจะพบว่าในช่วงปลายทศวรรษ 2528 มีเสียงเสียดสนที่กำลังตัดไม้บนเขาดังอยู่โดยทั่วไปทั้งเพื่อตัดไม้ขาย และบุกเบิกป่าเชิงเขาเพื่อหาที่ทำกินเพิ่มเติม มีชาวบ้านส่วนหนึ่งได้ตัดแปลงเครื่องยนต์จากรถไถนาเดินตามเป็นเครื่องสูบทรายในคลองขึ้นมาขาย การที่ชาวบ้านสามารถทำเช่นนี้ได้ก็แสดงว่าชาวบ้านมีอำนาจต่อรองได้มากขึ้น โดยเฉพาะการต่อรองกับอำนาจป็น

คนอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามามีอำนาจในช่วงนี้โดยใช้ปืนก็คืออดีตสมาชิก พคท.บางส่วนแตกออกไปเอาเครื่องแบบคอมมิวนิสต์ รวมทั้งอาวุธปืนสงครามที่มีอำนาจร้ายแรงออกมาสร้างอำนาจ และกลายเป็นกลุ่มอิทธิพลที่มีความสั่นไหวในการใช้ปืนเถื่อนประสิทธิภาพสูงหาผลประโยชน์ในหลายด้าน เช่น การค้าขายทรัพยากรท้องถิ่น การเรียกค่าคุ้มครอง เรียกค่าไถ่ นายหน้าเจรจา/รับจ้างทวงหนี้ การค้ายาเสพติด รวมทั้งช่วยแก้แค้น เป็นต้น โดยใช้ภาพความเป็นคอมมิวนิสต์ (ถือปืนเครื่องแบบ เอาจริง คำไหนคำนั้น) จนชาวบ้านเรียกว่า “คอมฯเสีย

ขบวน คอมฯ แกลบ หรือคอมฯ ปลอม” ด้วยสถานการณ์เช่นนี้ในพื้นที่จึงมีการครอบครองปืนเถื่อนกันจำนวนมาก

2.2 ปืนที่สอดคล้องกับยุคสมัย

ยุคนี้ถือว่ามีปืนเถื่อนกระจายอยู่ในมือชาวบ้านมากที่สุดทั้งปืนไทยประดิษฐ์และปืนอัตโนมัติประเภทต่างๆ เช่น ปืนคอล์ทตราควาย ที่แพร่หลายอย่างมากในปี 2518 เนื่องจากเป็นช่วงที่มีช่างในพื้นที่ทำปืนเถื่อนหลายราย และตรงกับที่รัฐบาลมีนโยบายให้ชาวบ้านนำปืนเถื่อนมาขึ้นทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายได้ โดยเสียเงินเพียง 100 บาท ชาวบ้านส่วนหนึ่งก็นำไปขึ้นทะเบียน แต่ว่าคนส่วนใหญ่ก็ยังถือครองปืนนี้เป็นแบบผิดกฎหมาย เพราะสะดวกในการใช้มากกว่า ไม่ต้องเสียเงินและไม่ยุ่งยากที่จะต้องไปติดต่อกับทางราชการเพื่อขึ้นทะเบียน

ปืนลูกโม้ชนิดหมุน 6 นัด มีใช้ใน ช่วงต้นทศวรรษ 2510 โดยมีช่างทำปืนอยู่ในพื้นที่และชุมชนข้างเคียง ผลิตเลียนแบบปืนลูกโม้ที่เข้ามาจากต่างประเทศ ทำให้ราคาถูก มีขนาดเล็ก สะดวกในการพกพา ขนาดของรูจะขึ้นกับกระสุนที่เลือกใช้ เช่น .38 หรือ .22 ปืนชนิดนี้ได้รับความนิยมจากชาวบ้านอย่างรวดเร็ว แต่ก็ลดความนิยมอย่างรวดเร็วเช่นกันเมื่อมีปืนอัตโนมัติ (และหาซื้อง่าย) เข้ามาแทนที่ เพราะในการยิงหนึ่งนัดต้องหมุนลูกโม้ 1 ครั้ง ทำให้ช้าและช่างก็เลิกทำไปในปี 2523 ปัจจุบันยังคงมีปืนชนิดนี้อยู่ในมือของคนที่ชอบสะสมปืนมากกว่าคนที่ต้องการใช้งาน (โตะเต็ง, 2556: สัมภาษณ์)

ปืนกึ่งอัตโนมัติ ลูกซองโซ้ค หรือ ลูกซอง 5 นัด หรือ “ซองถอก” ใส่ลูกได้ครั้ง 5 นัด เมื่อยิงนัดหนึ่งแล้วก็จะกระชากรางรองกระบอก หรือกระชากโซ้ค หรือถอก เพื่อให้เปลือกกระสุนดีดออกจากรางเพลิง แล้วก็สามารถยิงนัดต่อไปได้ ปืนชนิดนี้เริ่มเข้ามาในพื้นที่ประมาณกลางทศวรรษ 2515 เป็นต้นมา แต่ราคาแพง ในส่วนของ

ชาวบ้านทั่วไปจะพบน้อย แต่ว่าจะมีในกลุ่มของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะรัฐบาลแจกให้ใช้ ต่อมาปี 2525 ก็มีปืนลูกซองที่ใช้ลูกกระสุนเป็นแม็กได้ แต่ตัวก็มีผู้ซื้อน้อยรายเพราะราคาแพงนั่นเอง

ปืนอัตโนมัติทั้งปืนสั้นและปืนยาว ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มคนที่ถืออาวุธปืนเข้ามาในพื้นที่ คือกลุ่ม ผกค. และกลุ่มทหาร ตำรวจ โดยเฉพาะกลุ่ม ผกค. ได้ใช้ปืนปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อลดอำนาจและจำนวนของโจรผู้ร้ายและผู้มีอิทธิพลที่ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน เพื่อสร้างความนิยมต่อพรรคให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ในขณะที่พร้อมจะต่อสู้กับกองกำลังของรัฐด้วย โดยกลุ่ม ผกค. ดังกล่าวมีทั้งคนที่มาจากพื้นที่อื่นและคนในพื้นที่

ปืนสั้นที่คนนิยม เช่น ปืน 9 มม. ปืน 11 มม. ปืนโคลท์(Colt) ปืน US.Army ปืนลูกโม้สมิธแอนด์เวตสัน ปืน .357 ปืนแม็กนัม ปืน.38 ปืน .22 เป็นต้น ปืนเหล่านี้บางส่วนเข้ามาบ้างแล้วในช่วงสงครามเวียดนามในช่วงปี พ.ศ. 2511-2513 เพราะในช่วงนั้นชายหนุ่มจากพื้นที่กว่า 30 คนไปเป็นทหารรับจ้างสู้รบที่ประเทศเวียดนาม มีจำนวนหนึ่งเสียชีวิตในสนามรบ ส่วนที่เหลือก็พกปืนใส่ย่ามกลับมาขายที่บ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นปืนสั้น ตัวอย่างเช่น นายสิทธิ์ที่พกปืนกลับมา 4 กระบอก คือ ปืน 11 มม. ปืนโคลท์ (Colt) ปืน US.army ปืนลูกโม้สมิธแอนด์เวตสัน นายสิทธิ์ขาย 11 มม. ต่อให้นายสุกโดยคิดราคาแค่ “ค่าน้ำหวาน” (น้ำตาลเมาที่ทำมาจากต้นโตนด) แต่รวมๆ แล้วก็ได้กินเป็นเวลาหลายเดือน การซื้อปืนสั้นประเภทต่างๆ ของชาวบ้านจะซื้อต่อๆ กันในลักษณะมือสองมือสาม หรือไม่ก็สั่งซื้อตามเส้นสายของเครือข่าย เช่น ญาติที่เป็นตำรวจ ทหาร อดีต ผกค. ซึ่งญาติดังกล่าวมีช่องทางที่จะหาปืนที่ต้องการมาขายให้ได้

ครั้งเมื่อการต่อสู้ระหว่างรัฐกับ ผกค. รุนแรงมากขึ้นในช่วงปี 2519-2520 ก็มีปืนเถื่อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปืนอัตโนมัติที่มี

ประสิทธิภาพทำลายล้างสูง ปืนลูกม่ชนิดต่างๆ ปืนเอ็ม 16 ปืนสงครามประเภท HK นาโต้ คาร์บิน อาร์ก้า โดยในช่วงดังกล่าวการควบคุมดูแลการใช้อาวุธเป็นไปอย่างหละหลวม จึงมีการนำปืนกลุ่มนี้มาขายทั้งจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ และ ผกค. “ช่วงนั้นทางฝ่าย เขาว่ามากันเป็นลือตๆ ใหญ่ๆ ปืนก็มาจากที่เดียวกัน แต่ปืนที่มาอยู่กับคอมมาเป็นปืนเลื่อน ที่อยู่กับทหารเป็นปืนราชการ” (ราชะ, 2556: สัมภาษณ์)

แม้ว่า ปี 2523 รัฐออกนโยบาย 66/23 เพื่อให้ ผกค.กลับใจเข้าร่วมพัฒนาชาติไทย โดย ผกค.ที่ออกมาร่วมพัฒนาชาติไทยดังกล่าวจะมอบปืนให้แก่ทางราชการ แต่บางส่วนเท่านั้น เพราะส่วนหนึ่งชำรุดอีกส่วนจะถูกแอบซ่อนไว้ในป่าตามพื้นที่ต่างๆ ซึ่งกล่าวได้ว่าปืนในส่วนนี้มีจำนวนไม่น้อยทีเดียว และต่อมาได้กลายเป็นปืนเลื่อนที่ใช้อยู่ในหมู่ประชาชนทั้งสิ้น ดังที่นายหวาดอดีตสหายเล่าว่า ถ้าเป็นปืนสงคราม ปืน HK นาโต้ เอ็ม 16 คาร์บิน ก็นำมาตั้งเป็นกองกลางไว้ ส่วนชนิดที่เป็นปืนส่วนตัว เช่น ปืน 11 มม. US army จะเก็บไว้กับตัว ซึ่งเขามีปืน 11 มม. (ปืนColt) 3 กระบอก ปืน US army (ชนิด 11 มม.) 1 กระบอก นายหวาดเชื่อว่ามีอีกหลายรายที่ทำเช่นเดียวกับตนเอง แม้ว่าปืนเหล่านี้ส่วนมากจะชำรุดสูญเสียไปแต่ก็ยังคงมีบางส่วนที่ยังคงใช้งานจนถึงปัจจุบัน (หวาด, 2557: สัมภาษณ์)

ความจำเป็นหนึ่งในการต้องมีปืนของคนยุคนี้ คือ ในระหว่างสถานการณ์การสู้รบดังกล่าวนี้ชาวบ้านและผู้มีอิทธิพลกลุ่มต่างๆ จะรู้สึกไม่ปลอดภัยสูง และไม่สามารถคาดเดาว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตน ดังนั้นการเดินรณเพื่อหาอาวุธที่มีประสิทธิภาพครอบครองไว้เพื่อป้องกันตัวและกลุ่มจึงมีอยู่ทั่วไป ดังจะเห็นว่าเมื่อทางราชการพยายามกวาดล้างปืนเลื่อนในพื้นที่ ก็มีการสั่งซื้อปืนประเภทต่างๆ มาจากเครือข่ายที่คนแต่ละกลุ่มมีอยู่ ซึ่งมีทั้งปืนไทยประดิษฐ์และปืนจากต่างประเทศที่มี

ประสิทธิภาพสูง รวมทั้งอาวุธสงครามที่หลุดรอดไปสู่วงการค้าปืนเถื่อน ยิ่งกลุ่มอิทธิพลเดิมซึ่งได้แก่ผู้นำท้องถิ่น และกลุ่มโจรผู้ร้ายซึ่งพอมีเงินอยู่บ้างก็ยอมที่จะทุ่มเงินเพื่อหาซื้อปืนดังกล่าว เมื่อความต้องการปืนเถื่อนแบบมีประสิทธิภาพสูงมีอยู่มาก ในขณะที่การควบคุมอาวุธของทั้งฝ่ายกองกำลังของรัฐและ ผกค.มีความหละหลวมทำให้มีการลักลอบเอาอาวุธสงครามมาขายให้แก่ประชาชนในพื้นที่

2.3 ความรู้สึกนึกคิดของผู้คน

กล่าวได้ว่าในส่วนของความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในพื้นที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลงจากในช่วงแรกมากนัก แต่ที่เด่นชัดขึ้นมาก็คือ ประชาชนจะให้ความสำคัญกับการมีอาวุธ การใช้อาวุธมากขึ้น คือถ้ามีอาวุธแล้วจะ “อยู่ได้” และ “อยู่ดี” สิ่งที่สะท้อนออกมาคือคนพยายามแสวงหาอาวุธที่มีประสิทธิภาพสูงมากขึ้น

บริบทการใช้ปืนเถื่อนในยุคนี้ถือว่าเปลี่ยนแปลงไปจากยุคที่ผ่านมา จากเงื่อนไขการเข้ามาของขบวนการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่ใช้นโยบายการต่อสู้ด้วยอาวุธ ทำให้มีกลุ่มคนหลายฝ่ายเข้าไปเกี่ยวข้องในพื้นที่ มีความคิดแตกต่างกัน มีความหวาดระแวงต่อกัน และเมื่อคนที่เข้าป่ากลับคืนเมื่อนั้น ทำให้เกิดกลุ่มอิทธิพลใหม่ใช้ปืนหาผลประโยชน์ กลุ่มคนดังกล่าวมีความเชี่ยวชาญในการใช้ปืน นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มของคนที่เคยมีอิทธิพลในพื้นที่เช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรส่วนรวม จนกล่าวได้ว่าในยุคนี้เป็นยุคที่ชาวบ้านได้รับอิทธิพลในการใช้อาวุธทั้งเพื่อหาผลประโยชน์จากหลายๆ ด้าน จนเห็นได้ว่าการใช้ปืนสร้างอำนาจส่วนใหญ่ในยุคนี้มุ่งไปสู่การหาผลประโยชน์ในส่วนที่เป็นปัจเจกมากขึ้น

3. ยุคการพัฒนาสมัยใหม่

3.1 โครงสร้างสังคม

พื้นที่ศึกษาได้พัฒนาเข้าสู่การพัฒนาสมัยใหม่อย่างรวดเร็ว การผลิตและการประกอบอาชีพของครัวเรือนมุ่งให้ได้เงินสดมาใช้จ่าย เช่นเดียวกับพื้นที่อื่น อาชีพหลักได้แก่การทำสวนยางและสวนผลไม้ นอกจากนี้ก็เกิดธุรกิจบริการสมัยใหม่อย่างที่เห็นในตัวเมืองทั่วไป เช่น ร้านอาหาร ร้านล้างรถ เป็นต้น ในด้านการเมือง ก็ให้ความสำคัญต่อการกระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรื่องของตัวเอง ด้วยการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

การเปลี่ยนแปลงในเชิงบริบทนี้ทำให้รูปแบบการใช้ปืนเถื่อนเพื่อสร้างอำนาจหรือต่อรองทางอำนาจเปลี่ยนแปลงไปมากเช่นกัน คือการใช้ปืนมีรูปแบบและเป้าหมายที่มีความซับซ้อนกว่าสมัยก่อนอย่างมาก ปืนกลายเป็นสิ่งที่ต้องเก็บไว้อย่างปิดลับ และใช้ในทางลับ แต่ชาวบ้านด้วยกันมักจะรู้ว่าบ้านใครมีปืน กลุ่มที่เคยสร้างบารมีด้วยปืนที่ยังตกค้างอยู่ก็ยังพยายามรักษาทำที่การมีอำนาจของตน ซึ่งต้องแสดงในที่ ไม่แสดงให้เห็นชัดเจนว่ามีปืนแล้วจะใช้จัดการทุกคนที่เข้ามาขัดขวางผลประโยชน์ การที่จะใช้ปืนสร้างอำนาจจึงไม่เปิดพื้นที่ให้ใครประกาศตัวอย่างชัดเจน

การที่สังคมกลายเป็นสังคมสมัยใหม่ ภายใต้การควบคุมของอำนาจรัฐ แต่กลับพบว่ายังมีคนหลายกลุ่มที่มีอำนาจ และใช้อาวุธปืนสร้างอำนาจอย่างสอดคล้องกับยุคสมัย เพราะมีเงื่อนไข ดังนี้

การขาดกลไกการพัฒนา พบว่าโครงสร้างสังคมไม่ได้ถูกปรับเปลี่ยนคลี่คลายมาตามปกติ แต่ถูกกักขังอยู่ในสถานการณ์การสู้รบระหว่างรัฐกับ พคท.ถึงเกือบ 20 ปี ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้นำลักษณะ

ต่างๆ และแนวทางที่อยู่ในท้องถิ่นมากมายได้สูญหายไป ไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมใหม่ได้เหมาะสม ในขณะที่ผู้นำแบบใหม่และแนวทางการอยู่ร่วมกันที่ควรจะได้รับจากการอุปบนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงของสังคมก็บิดเบี้ยวไป ดังนั้นเมื่อการสู้รบยุติแบบกะทันหัน ตามนโยบาย 66/23 และรัฐริบพัฒนาเพื่อให้พื้นที่นี้ถูกควบคุมโดยกลไกของรัฐและตลาดเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น แต่กลไกรัฐและกลไกของผู้นำในท้องถิ่นไม่สามารถเข้าไปดูแลเรื่องความขัดแย้งต่างๆ ที่ถูกกดทับมาตั้งแต่ยุคการสู้รบและที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ได้ การใช้ปืนเถื่อนเพื่อตัดสินความขัดแย้งที่มีมิติใหม่ๆ อย่างซับซ้อนนั้นจึงเกิดขึ้นโดยง่าย และเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขใหม่คือต้องไม่ให้ใครรู้ หรือหากรู้ก็ต้องไม่พูดต่อไป นอกจากนี้จะเป็นอันตรายถึงตัวแล้วยังเป็นเพราะการตัดสินใจลงโทษใครเป็นเรื่องของรัฐเท่านั้น

การเมืองท้องถิ่นกับอำนาจของผู้ที่มีอิทธิพล พบว่าในส่วนของการเมืองท้องถิ่นนั้นเป็นเพียงการเกิดพรรคพวกกลุ่มใหม่ที่ก่อตัวเป็นกลุ่มอิทธิพลเข้ามาบริหารงบประมาณ ในแบบที่พรรคพวกได้มากชาวบ้านได้น้อยจนถึงขั้นสูญเสียผลประโยชน์ กลุ่มคนที่เป็ผู้นำมักถูกมองว่า “ฮั้ว” กันบริหารโดยขาดกลไกการตรวจสอบจากองค์กรชาวบ้าน

คนส่วนหนึ่งที่เข้าไปเป็นนักการเมืองท้องถิ่นหาผลประโยชน์อย่างคลุมเครือ คือใช้ตำแหน่งซ่อนทับกับการหาผลประโยชน์ในท้องถิ่นทำธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น บ่อทรายเถื่อน ค้ายาเสพติด โกงกินเท่าที่โอกาสอำนวย เท่ากับว่าระบบตัวแทนไปสนับสนุนอำนาจเถื่อนให้มีพลังขึ้นมาอีก หลายคนจึงอยากขึ้นมาเป็นผู้นำท้องถิ่น และต้อง “ลงทุน” ด้วยเงินจำนวนมาก ดังที่ “ธนู” หนึ่งในอดีตผู้สมัครลงองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เล่าว่าตอนลงเลือกตั้งหมดเงินเกือบสามแสนบาท แต่

ก็ยังไม่พอ ครั้งนั้นธนูต้องขายที่ดินเพื่อใช้หนี้ให้กับนักการเมืองที่เป็นนายทุนชุดบอทรายไปจำนวน 6 ไร่ ธนูปบอว่าคนที่ตั้งใจจะเล่นการเมืองที่นี่ต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อมา “ลงทุน” ทั้งสิ้น (ธนู, 2556: สัมภาษณ์)

ปืนเถื่อนเข้ามามีบทบาทในสถานการณ์ของการแข่งขัน การซื้อเสียง และการหาผลประโยชน์ แต่วิธีการใช้ก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ดังที่พบว่าการซื้อเสียงในการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะมีทีมที่แข่งขันกันในลักษณะที่มีเงินที่พร้อมจะซื้อเสียงมากกว่า 1 ทีม การใช้ปืนเถื่อนจะเริ่มต้นกันตั้งแต่บางทีมใช้วิธีพกปืนเถื่อนไปซุกให้อีกทีมหนึ่งถอนตัว โดยเลิกลาเสียง ต่อมาคือขั้นตอนการซื้อเสียง คือหากไปซื้อเสียงเฉยๆ อาจจะถูก “กินเปล่า” รับเงินแต่ไม่เลือก ดังนั้นกลุ่มที่ไปแจกเงินต้องเป็นกลุ่มที่คลุกคลีกับการใช้ปืนหรือต้องพกปืน เพื่อสื่อความหมายว่า “เอาจริง” เมื่อผลการเลือกตั้งปรากฏแล้วปืนเถื่อนก็ยังสามารถทำหน้าที่ต่อไปอีก คือกำจัดคู่แข่งที่ชนะการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดการเลือกตั้งใหม่ ดังพบจากการเลือกตั้งครั้งหนึ่งในพื้นที่ว่าในคืนที่เลี้ยงรับรองตำแหน่งนายก อบต.ของผู้ชนะผู้ได้รับเลือกตั้ง เขาถูกข่มขู่ด้วยปืนชุดใหญ่ แต่โชคดีที่ไม่เสียชีวิตเพราะว่าเขาก็ระวังตัวและมีคนแวดล้อมประกบอยู่หลายคน ในคืนนั้นผู้แวดล้อมคนหนึ่งจึงกลายเป็นผู้รับลูกปืนแทน ดังนั้นหากใครจะสมัครเป็นนายก อบต.ในพื้นที่นี้ไม่เพียงจะต้องมีเงินเท่านั้นแต่จะต้องเลี้ยงมือปืนด้วย

ปัญหาในชุมชนและการขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่ามีการใช้อิทธิพลและอำนาจเถื่อนมากและซับซ้อน เช่น การก่ออาชญากรรม ปัญหายาเสพติดระบาด เป็นต้น โดยที่ปัญหาดังกล่าวมักจะเกี่ยวเนื่องกัน จนส่งผลให้ชาวบ้านไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาก็จำต้องอยู่หนึ่ง

สงบยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะกลัวความเดือดร้อนจากอำนาจเถื่อน จะถึงตัว ไม่มีใครกล้าเป็นพยานให้ปากคำ ผู้ปิดปากเงียบไว้บปล่อยให้ เรื่องราวผ่านไปจะเป็นการดีกว่า ความเป็นไปดังกล่าวยิ่งสนับสนุนให้เกิดผลร้ายต่อพื้นที่ เพราะไม่มีกลไกการสอดส่อง เมื่อมีคนถูกยิงตาย น้อยครั้งที่จะจับผู้กระทำผิด คนที่ต้องการความช่วยเหลือจึงมักผิดหวัง ส่วนคนที่ก่อความผิดก็ยิ่งเหิมเกริม ปัญหาที่พบได้แก่

ปัญหายาเสพติด ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ของพื้นที่ เพราะโยนไปสู่ การลักเล็กขโมยน้อย รวมถึงอาจนำไปสู่การใช้ปืนเถื่อนต่อกัน ชาวบ้าน ส่วนใหญ่พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า กลุ่มที่ค้ายาเสพติดนั้นเป็นกลุ่ม เดียวกับบ้นักการเมืองท้องถิ่น ที่ขายยาเพราะต้องใช้เงินซื้อเสียง ต้องเลี้ยง มือปืนไว้คุ้มกัน และป้องกันการหักหลัง ดังมีตัวอย่างผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ในกลุ่มค้ายาร่วมกับผู้นำท้องถิ่น รวมทั้งมีตำรวจอยู่ในกลุ่มด้วย ผู้ใหญ่บ้านคนนั้นถูกตำรวจจับด้วยข้อหาค้ายาเสพติด และหลังจาก ประกันตัวมาไม่กี่วันก็ถูกลอบสังหารขณะเข้าบ้านในยามดึก ซึ่งชาวบ้าน เชื่อว่ากลุ่มค้ายากันเองฆ่าปิดปาก (สวาด, 2557: สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาสังคมอีกหลายด้านที่ปรากฏให้เห็นจนชิน ตามากมาย และอาจนำมาสู่การใช้ปืนเถื่อน เช่น คนเมาเหล้าติดยา ใน ตอนเช้าตรู่วันจะเห็นวัยรุ่นบางคนเดินโซซัดโซเซใส่กางเกงตัวเดียว เมาค้างอยู่บนถนน มีแก๊งโจรกรรมรถยนต์ มีการตบตีแย่งแฟน มีคนถูก ฆ่าทิ้งตามริมถนน ในบางคำคืนจะมีเสียงปืนดังมาเป็นชุด เมื่อได้ยินชุด หนึ่งก็จะมีเสียงตอบรับมาอีกทิศทาง มีการลักเล็กขโมยน้อย ลัก แม้กระทั่งถังแก๊สของโรงเรียน ลักกรีดยาง ลักเก็บขี้ยาง ลักตัดต้นยาง ชาวบ้านบางคนต้องพกปืนยามออกไปกรีดยางเพราะความไม่ปลอดภัย เด็กสาววัยรุ่นนตบตีกันและถูกล้วงออกจากพื้นที่ไปรูมซั่มแล้วรอกยา พิษเพราะแย่งแฟนกัน ชาวบ้านบางคนต้องยืมเงินเพื่อนบ้านครั้งละ

50-100 บาทเพื่อให้ลูกไปโรงเรียน ชาวบ้านบางคนกรีดขูดตัวเองได้อย่างแผ่นเข้าเหลหลายสิบแผ่น แต่บางคนต้องกรีดขูดรับจ้างไร้ละไม่ก็สิบบาท คนมีความทุกข์แล้วไปแจ้งความแต่ตำรวจก็ไม่เคยช่วยอะไรได้ คนส่วนหนึ่งไม่ให้คุณค่ากับบางหน่วยงานของรัฐเพราะเห็นว่าเป็นแค่กาฝากสังคม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในพื้นที่ทั้งหมด

ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากสิทธิและการแสวงหาผลประโยชน์ในทรัพยากร พบว่ามีการใช้อำนาจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดมาจากการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรส่วนรวม และทรัพยากรที่เป็นสิทธิทำกิน แต่ก็ไม่ใช้การเอาเป็นออกมา ยิ่งกันอย่างเปิดเผยหรือประกาศให้รู้อย่างสมัยก่อน แต่มีทั้งที่แอบยิงหรือจ้างมือปืน ซึ่งการหาซื้อปืนรับจ้างในปัจจุบันหาได้ไม่ยาก ดังกรณีตัวอย่างความขัดแย้งที่เกิดจากการใช้อำนาจที่มีของคนรุ่นใหม่ไปขออนุญาตออกโฉนดเอกสารสิทธิทำกินในที่ดินที่เคยเป็นที่ดินส่วนรวมของโคตรตระกูล ที่คนรุ่นก่อนเคยร่วมกันบุกเบิกและร่วมทำมาหากิน ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น จนถึงขั้นยิงกันตาย

นอกจากนี้ในกรณีการดูดยุทธรายซึ่งมีมากกว่า 20 บ่อ มีการเพิ่มขนาดของเครื่องยนต์ให้ใหญ่ขึ้น ขอสัมปทานบัตรเปิดพื้นที่มากขึ้น แต่ “มากกว่าครึ่งเป็นบ่อเถื่อน” (ราชะ, 2556: สัมภาษณ์) การดูดยุทธรายได้สร้างความเสียหายและความขัดแย้งกับเจ้าของพื้นที่รอบข้าง แต่เมื่อชาวบ้านร้องเรียนความเดือดร้อน เจ้าของบ่อก็หาทางแก้โดยการจ้างมือปืนและให้ส่วยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่รัฐกับอำนาจเถื่อน ทั้งที่กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐไว้มาก แต่ยังคงพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนช่วยเหลือคลายปัญหาน้อย ไม่ใช้กฎหมายแบบตรงไปตรงมา กลับใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ ตัวอย่างเช่นการรับส่วยจากการขูดขูดราย ทุกๆ

เดือนชาวบ้านจะเห็นตำรวจเข้าไปในบ่อทราย ธนูซึ่งคลุกคลีอยู่กับธุรกิจบ่อทรายและอุสมานซึ่งเป็นคนหนึ่งที่ทำหน้าที่เฝ้าบ่อทรายมาหลายปีบอกเล่าคล้ายกันว่า “เข้าไปหนหนึ่งก็ประมาณ 30,000-40,000 บาท เขาเอาไปปันกัน ได้จากทุกบ่อ ชาวบ้านเดือดร้อนแต่ตำรวจได้ส่วย ยังมีค่าน้ำชา กาแฟ ค่าเหล้าตามร้านอาหารหลาย แล้วยังส่วยที่ชาวบ้านเปิดวงไฟ วงไฮโล เดือนๆ ได้มาก ตำรวจที่นี้ส่วนใหญ่รวย (ธนู และ อุสมาน, 2556: สัมภาษณ์)

กรณีรับสินบน เช่น นายอุสมานถูกจับด้วยข้อหาค้าขายอาวุธเถื่อน และอาวุธสงครามในช่วงปลายปี 2556 อุสมานถูกจำคุกจนถึงปัจจุบัน ญาติกล่าวว่าไม่มีเงินไปติดสินบนเจ้าหน้าที่ ตรงกันข้ามกับนายสมยศถูกจับข้อหาขายปืนเถื่อนและอาวุธสงครามเช่นกัน แต่นายสมยศไม่ต้องมีคดีขึ้นโรงขึ้นศาล และไม่ต้องติดคุกชาวบ้านบอกว่าเขาจ่ายเงินจำนวน 300,000 บาท ให้แก่ตำรวจโดยเงินจำนวนนั้นมาจากการขายที่ดินสวนยางจำนวนหนึ่งแปลง ตัวอย่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ “หาผลประโยชน์” “ฟั่งไม่ได้” ชาวบ้านคิดว่าการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำตัววางเฉยกับคนที่กระทำความผิดเพราะได้ผลประโยชน์ไม่ด้านใดก็ตามหนึ่ง ในขณะที่การกระทำความผิดอยู่ในชุมชนมักจะมีเจ้าหน้าที่หนุนหลังอยู่ ประกอบกับการพัฒนาในปัจจุบันเน้นความเป็นปัจเจกมากขึ้น ด้วยความคิดเช่นนี้ทำให้ชาวบ้านขาดหนทางในการเข้าถึงความยุติธรรมที่สอดคล้องกับยุคสมัย จึงเลือกที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับกลไกของรัฐ เมื่อเห็นใครทำอะไรผิดกฎหมายก็วางเฉยถือว่าธุระไม่ใช่ ยุ่งไปก็ไม่เป็นประโยชน์ เพราะคิดว่าเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ดีไม่ดีอันตรายจะถึงตัวด้วย

3.2 ปืนที่สอดคล้องกับยุคสมัย

ปืนที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นส่วนใหญ่เป็นปืนที่ตกทอดมาจากช่วงก่อนหน้านี้นี้ มีเพียงส่วนน้อยที่มีการซื้อเพิ่ม และแม้ซื้อเพิ่มก็เป็นการซื้อมือสองมือสาม ที่มีเพิ่มบ้างคือ ปืนปากกาซึ่งพบในกลุ่มวัยรุ่นที่เข้าไปเรียนหนังสือในตัวเมือง และในส่วนของปืนประเภทสงครามก็กล่าวได้ว่า จะไม่มีใครได้มีโอกาสพบเห็นได้บ่อยนัก นอกจากจะมีการใช้งานในเหตุการณ์สำคัญ เช่นการฆ่าบุคคลสำคัญในพื้นที่ หรือยังคงหลงเหลืออยู่ในในกลุ่มคนแค่บางกลุ่ม เช่นกลุ่มที่สัมพันธ์กับกลุ่มค้ายาเสพติด นักการเมือง และเมื่อแยกประเภทของกลุ่มคนที่ถือปืนในปัจจุบัน พอจะแบ่งดังต่อไปนี้

ปืนเถื่อนกับกลุ่มชาวบ้านทั่วไป ปืนเถื่อนที่อยู่ตามบ้านจะหลากหลาย เช่น ลูกซองยาว คอลท์ตราควาย ลูกโม้ ปืนอัตโนมัติ บางบ้านถึงกับมีปืนที่เป็นอาวุธสงครามด้วย บางครัวเรือนอาจมีปืนลูกกฎหมายแต่ก็นับว่ามีครัวเรือนลักษณะนี้น้อยมาก

ปืนเถื่อนกับกลุ่มนักเลงสมัครเล่น คือมีประสบการณ์ในการทำผิดกฎหมายมาเกือบทุกประเภท เช่น ค้ายา ฆ่าคน ขโมยรถ เพียงแต่ไม่ได้ทำอย่างจริงจัง กลุ่มคนส่วนนี้โดยปกติจะมีอาชีพ เช่น ทำสวน ยาง แต่ว่าจะทำเมื่อขาดแคลนเงิน เมื่อมีผู้ขอให้ช่วยเหลือ โอกาสที่มีผู้ขอให้ป็นหัวคะแนน รวมทั้งเพื่อความสนุกสนานเฮฮา เป็นต้น การกระทำได้กล่าวว่าจะไม่มีการวางแผนนาน คิดแล้วก็ลงมือทำเลย ส่วนปืนเถื่อนจะเป็นปืนสั้นเพราะหาง่าย หากจำเป็นต้องใช้อาวุธสงครามลูกพีก็สามารรถหามาให้ได้ เพราะลูกพีจะเชื่อมต่อกับกับนักเลงหรือมีงานอาชีพที่อยู่ในระดับที่โตกว่า ส่วนเงินที่ได้มาจากการประกอบมีงานชีพดังกล่าวก็จะนำมาแบ่งกันในกลุ่ม ในปัจจุบันแต่ละตำบลที่เป็นพื้นที่ศึกษาจะมีกลุ่มลักษณะนี้ไม่ต่ำกว่า 3 กลุ่ม นักเลงรุ่นโตคนหนึ่งกล่าวถึงกลุ่ม

ลักษณะนี้ว่า “วัยรุ่นที่นี้เขาพอกอย่างน้อยๆ ก็ .22 หรือปืนอัตโนมัติทั่วไป ชอบพกปืนไรเฟิล (ด้ามปืน) เป็นพวกใช้ปืนสร้างภาพ ประกาศศักภาพ ให้กับกลุ่มตนเอง บอกนักเลงด้วยกันว่าพอลได้ พวกนี้ไม่มีใครแค่อยาก ไรเฟิล ไม่มีอิทธิพลกับชาวบ้าน วันไหนเพื่อนชวนรบพวกนี้ก็ไม่สู้จริง” (อุสมาน และหมัดลี, 2555: สัมภาษณ์)

ปืนเถื่อนกับกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น มีการกล่าวกันว่า นักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษาส่วนหนึ่งเริ่มต้นมาจากผู้ที่เคยสร้าง อิทธิพลจากการใช้ปืนเถื่อน และเมื่อเป็นนักการเมืองแล้วก็ยังคง ประกอบอาชีพต่างๆอย่างผิดกฎหมายควบคู่ไปด้วย เพื่อหาเงินมาใช้จ่าย ในเส้นทางการเป็นนักการเมืองของตน เช่น ค้ายา ดังนั้นผู้ที่จะเป็น นักการเมืองท้องถิ่นจึงต้องมีปืนและมีมือปืนคุ้มครองอยู่รายรอบ

ปืนเถื่อนกับกลุ่มทำธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น กลุ่มค้ายาเสพติด ซึ่งทั้งผู้ค้ายาทั้งระดับหัวหน้าลงไปจนถึงระดับลูกน้องล้วนต้องพกปืนไว้ ป้องกันอันตรายทั้งสิ้น กลุ่มผู้แสวงหาผลประโยชน์ดังกล่าวตั้งแต่อดีตถึง ปัจจุบันจึงพยายามที่จะครอบครองและใช้ปืนเถื่อนที่มีประสิทธิภาพสูง ถ้าไม่ใช่ปืนสงครามก็เป็นปืนอัตโนมัติอานุภาพร้ายแรง มีคำอธิบายที่ น่าสนใจว่า “เพราะที่นี้มีกลุ่มมีทีมกันหลายทีม ทั้งทีมนักการเมือง ทีม ค้ายา แต่ละทีมเขาก็ไม่มัวกัน ถ้าขัดกัน ชิงดีกันเขาก็จะจัดการกัน” (อุสมาน, 2556: สัมภาษณ์)

3.3 ความรู้สึกนึกคิดของผู้คน

ในส่วนผู้คนที่ว่าไปนั้นมีลักษณะมุ่งไปในทางเดียวกันคือเทิดทูน คนมีเงิน เห็นว่าเงินนำไปสู่ความสำเร็จด้านต่างๆ แล้วเอาอำนาจเงินไป สร้างความพอใจในด้านต่างๆ คนบางส่วนไม่สนใจว่าวิธีการได้เงินมาว่า จะชอบธรรมหรือถูกต้องมากน้อยแค่ไหน

หากพิจารณากลุ่มที่ใช้ปืนเถื่อนประกอบการกระทำผิดกฎหมายก็พบว่าพวกเขามักจะมีความคิดหรือให้ความหมายไปในทำนองที่ไม่น่าวิตกและตนไม่ได้ทำผิดอะไร และโยนความผิดที่พอจะมีบ้างไปให้คนอื่น ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้ผู้สร้างอำนาจโดยการใช้ปืนเถื่อนยังคงสบายใจที่จะทำความผิดไปเรื่อยๆ トラบใดที่ยังมีเงื่อนไขให้ทำได้ ตัวอย่างของ อูสมานหนึ่งในเครือข่ายแก๊งโจรกรรมรถยนต์ที่รวมกลุ่มนักเลงทั้งในพื้นที่และต่างถิ่น ให้ความหมายว่าตนเองไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านในพื้นที่เพราะขโมยรถมาจากที่อื่น พื้นที่เป็นแค่แหล่งฆ่าและหลบเพื่อขายอะไหล่ต่อไปยังที่อื่นเท่านั้น

เห็นได้ว่าในสังคมมีปัญหาที่หลากหลายซับซ้อน และคนขาดทางออก ขาดที่พึ่ง การขาดซึ่งแนวทางแก้ไขเป็นผลให้ชาวบ้านมีการใช้ปืนเถื่อนเพื่อแก้ปัญหา เพราะสังคมในอดีตก็ล้วนใช้ปืนเถื่อนแก้ปัญหา เช่นนี้มาแล้วทั้งสิ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปถึงบริบทการปืนเถื่อนในยุคนี้ว่าเปลี่ยนแปลงไปจากยุคที่ผ่านมา 4 ส่วน **ส่วนแรก** เพื่อแก้แค้นระหว่างปัจเจกบุคคล เพราะบุคคลมีโอกาสมันจะมีเรื่องกระทบกระทั่งกันได้ง่าย ทั้งเรื่องที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ และเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ๆ เมื่อไม่สามารถหาความยุติธรรมจากระบบของรัฐได้การใช้ปืนเถื่อนแก้แค้นกันมีโอกาสเกิดขึ้นได้ง่าย โดยเฉพาะในพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพของการใช้ปืนเถื่อนมาอย่างยาวนาน **ส่วนที่สอง** ใช้สำหรับการเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรส่วนรวมของกลุ่มนักรบเมืองท้องถิ่นและผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น **ส่วนที่สาม** ใช้เพื่อชนะการเลือกตั้งของนักรบเมืองท้องถิ่น รวมทั้งการหาทุนสำหรับการเคลื่อนไหวทางการเมืองดังกล่าว และ **ส่วนที่สี่** ใช้สำหรับสร้างความเป็นไปได้และความเข้มแข็งของการประกอบอาชีพของกลุ่มมิฉอาชีพ

บทสรุป

เงื่อนไขการใช้ปืนสร้างอำนาจและต่อรองอำนาจในสังคมยุคของการบุกเบิกนั้น เพราะสังคมยอมรับให้ผู้มีอำนาจขึ้นมาเป็นผู้นำ โดยผู้มีอำนาจนั้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการใช้ปืนโดยตรง และเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนที่ใช้ปืน ผู้นำคนดังกล่าวถูกยอมรับเพราะมีความสามารถในการช่วยทำให้เข้าถึงทรัพยากรโดยเฉพาะที่ดินทำกิน แต่ประเด็นอยู่ที่ว่าอาณาบริเวณนี้มีหลายกลุ่มคนที่ต่างก็ต้องการที่ดินทำกินและแต่ละกลุ่มต่างก็มีผู้นำ เช่นนี้จึงไม่เอื้อให้ผู้นำคนหนึ่งคนใดมีอำนาจมากเกินไป จำนวนหนึ่งพยายามสร้างความ “พอได้” ผ่าน “ปฏิบัติการ” โดยการใช้ปืนสร้างอำนาจให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อคนอำนาจจะห่างกัน สถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้มีโจรกลุ่มต่างๆ มากขึ้น และต่างก็ใช้อำนาจที่มี เช่น อำนาจสัญลักษณ์ อำนาจของความน่าเกรงขามน่าเชื่อถือ รวมทั้งอำนาจเครือข่ายเพื่อปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ที่มีระหว่างกัน ทั้งนี้ปฏิบัติการดังกล่าวทำให้ความรู้สึกนึกคิดของผู้คนเกิดความโน้มเอียง หรือ เกิด “habitus” ซึ่งพอจะอธิบายได้ คือ **ประการแรก** เป็นอาณาบริเวณที่มีการผลิตซ้ำและบ่มเพาะอุดมการณ์มาจากการใช้ความรุนแรงในหลายด้าน เช่น การใช้ปืนสร้างอำนาจปกป้องครอบครัว ญาติ รักษาศักดิ์ศรี ทำให้เป็นคน “พอได้” หรือ นักเลงจริงต้อง “ใจถึง ฟึ่งได้” หรือการขึ้นมาเป็นนักเลงตัวจริงต้องผ่านการใช้อาวุธ เป็นต้น อุดมการณ์ดังกล่าวคนส่วนหนึ่งมองว่าเป็นความรู้สึกที่ถูกต้อง ไม่ได้มองว่าเป็นความผิดร้ายแรง การมองเช่นนี้ทำให้อุดมการณ์ส่วนนี้ถูกดำรงอยู่ในความคิดที่จะถูกผลิตซ้ำ กลายเป็นโครงสร้างภายในของปัจเจกบุคคลหรือผู้กระทำการที่พร้อมจะถูกถอดมาใช้ตลอดเวลา แต่ลักษณะการใช้ความรุนแรงจะมีแบบอย่างเฉพาะของตัวบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลสืบต่อไปจนถึงยุคปัจจุบัน **ประการที่สอง** การมองคนอื่นทำให้เกิดการผลิตซ้ำการสร้างความเป็นตัวตนของคน เช่น เมื่อเป็นนักเลงแล้วมีพรรคพวก เข้าถึงที่ดิน

ง่ายขึ้น โจรผู้ร้ายกลุ่มอื่นๆ ต่างยำเกรง โจรบางคนที่ถูกยอมรับจากชาวบ้านให้เป็นผู้นำท้องถิ่นเพราะช่วยเหลือญาติและพรรคพวกยามเดือดร้อนได้ ผลของการเป็นนักเลงทำให้เขามีสถานภาพเกิดขึ้น มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจากชาวบ้าน เกิดความได้เปรียบ สถานภาพที่ว่าเป็นคือการเกิดทุนสัญลักษณ์ (symbolic capital) และทุนวัฒนธรรม (cultural capital) ตามแนวคิดของบูร์ดิเยอ ซึ่งคนที่มีสถานภาพดังกล่าวล้วนถือปืน หรือมีปืนเป็นหุ่นส่วนในการสร้างบุคลิก และบาร์มีที่สำคัญตัวตนของเขา ก็ถูกคนรุ่นต่อๆ มานำไปผลิตซ้ำให้กับในสนามแห่งนี้

ยุคที่สองเงื่อนไขของอาณาบริเวณถูกกระทำให้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเงื่อนไขสองประการคือ **ประการแรก** การจู่โจมเข้ามาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่มาพร้อมๆ กับการเข้ามาของอำนาจรัฐ ถือเป็นเงื่อนไขโครงสร้างที่มาจากภายนอกที่เข้ามามีอิทธิพลในสนามอย่างสูง ในขณะที่ “ปฏิบัติการ” สร้างอำนาจในลักษณะเดิมก็ยังมีความเข้มข้น **ประการที่สอง** เมื่อเข้าสู่ช่วงคนป่าคนเมือง ระบบสังคมถูกกฎหมายและนโยบายต่างๆ ในด้านเศรษฐกิจเข้ามามีอำนาจขึ้นนำต่อพฤติกรรมของคน คนส่วนหนึ่งจึงใช้ปืนสร้างอำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่จะแปรเปลี่ยนมาเป็นผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจได้ มีผลต่อการทำให้อณาบริเวณถูกเปลี่ยนไปในทิศทางของการใช้อำนาจทั้งเพื่อการอยู่ดีและการอยู่ดี เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจลักษณะใหม่ เช่น ลักษณะความสัมพันธ์ในแบบของเจ้าของกิจการ-ผู้ดูแลกิจการ (เหมืองแร่ บ่ออุตสาหกรรม) มีความขัดแย้งที่เกิดจากการเข้าถึงสิทธิทำกิน/การรักษาไว้ซึ่งสิทธิที่มี มีการเข้าถึงผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะของการฉกฉวย (ใครมีอำนาจมากกว่าก็ได้ผลประโยชน์มากกว่า) ของกลุ่มผู้ที่มีอำนาจ “ปฏิบัติการ” ต่างๆ ที่

เกิดขึ้นพบว่ามีการใช้เงินที่มีประสิทธิภาพสร้างอำนาจเพิ่มมากขึ้น ทั้งเพื่อสร้างและใช้ระบบสัญลักษณ์ที่มีเพื่อเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ

ยุคที่สามถือว่าอิทธิพลของโครงสร้างในส่วนที่เป็นนโยบายทางด้านเศรษฐกิจเข้ามาเป็นเงื่อนไขหลักของอาณาบริเวณ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในเชิงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ของกลุ่มคนหลากหลายกลุ่ม เงินเป็นหลักประกันความมั่นคงและเป็นแก่นสารของการดำรงชีวิต ไม่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาหรือขอความช่วยเหลือจากใคร คนที่มีเงินเท่านั้นที่ถูกยอมรับจากสังคม เช่นนี้ถือว่าใครมีอำนาจ มีศักยภาพความสามารถด้านใดก็ใช้สิ่งที่มีแปรไปสู่ทุนเศรษฐกิจและขยายไปสู่ทุนสังคม สร้างผ่านสัญลักษณ์ให้แก่ตนเองได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้มีกลุ่มอำนาจเกิดขึ้นหลายกลุ่ม เช่น ใช้เงินสร้างอำนาจในธุรกิจผิดกฎหมาย แล้วนำเงินที่ได้ไปร่วมมือกับกับนายทุนและข้าราชการที่คลุกคลีในท้องถิ่นแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าสถานภาพของทุนแต่ละประเภทไม่ได้มีคงที่เสมอไป แต่มีความหมายเปลี่ยนตามกาลเวลา กล่าวคือ ทุนสังคม จากเครือข่ายความช่วยเหลือกันเชิงสังคมในหมู่เครือญาติ เป็นเครือข่ายที่สัมพันธ์และแลกเปลี่ยนซึ่งผลประโยชน์ ส่วนของการสร้างทุนสัญลักษณ์จากคนที่ใช้บารมีที่มีก่อให้เกิดเป็นนักเลงที่ถูกคนยอมรับ กลายเป็นสัญลักษณ์เชิงวัตถุ (ผ่านเศรษฐกิจ) มีตัววัตถุเป็นสิ่งบ่งบอกว่าเป็นคนนั้นๆ ทุนวัฒนธรรม จากสมรรถนะความสามารถ ความน่าเกรงขามมีบารมีต่อผู้คน กลายเป็นความน่ากลัว (ขาดซึ่งบารมี) ทุนทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวเหลือแต่ระบบสัญลักษณ์ที่ทำให้คนหวาดกลัว หวาดระแวง ไม่ไว้วางใจ ขาดความน่าเชื่อถือ สังคมจึงขาดผู้นำตามธรรมชาติที่คนให้ความเคารพนับถือ เกรงใจ ระบบสัญลักษณ์ที่มาจากเนื้อในของคนในปัจจุบันจึงหาไม่ได้ง่ายเพราะไม่มีใครยอมรับอย่างแท้จริง ผู้นำที่มีส่วน

ใหญ่จึงต้องซื้อเสียงหรือใช้อำนาจทุนเศรษฐกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่ง
แห่งที่ แล้วจึงใช้ตำแหน่งที่มีไปขยายเครือข่ายทางสังคมในวงกว้างเพื่อ
เข้าถึงและรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่า
ในปัจจุบัน ระบบทุนทำให้เกิดกลไกที่เอื้อให้บางหน่วยงานหรือกลุ่มคน
ได้เปรียบเหนือชาวบ้านทั่วไป เพราะความที่มีทุนบางด้านสูงกว่าหรือ
สามารถเข้าถึงทุนบางด้านได้ง่ายกว่า เช่นนี้ยิ่งทำให้สังคมมีความ
แตกต่าง คนบางกลุ่มไม่ได้รับความเป็นธรรมและเกิดความเหลื่อมล้ำขึ้น

แต่ถึงอย่างไรงานบทความชิ้นนี้ก็เสนอให้เห็นว่ามีเพียงคนกลุ่ม
หนึ่งเท่านั้นที่ใช้ habitus ดังกล่าวผลิตซ้ำโครงสร้างความสัมพันธ์และ
ค่านิยมที่เป็นอยู่ เพราะเมื่อมองในมุมกลับก็พบว่ามีคนอีกจำนวนมากก็
ไม่ได้เลือกใช้ปืนมาสร้างอำนาจเพื่อเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมหรือทุนทาง
สัญลักษณ์เพื่อที่จะเข้าถึงทุนเศรษฐกิจ แต่เขากลับหาวิธีการใหม่ๆ ที่
สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กลุ่มภูบรรทัด. (2544). **บนเส้นทางภูบรรทัด ตำนานการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของประชาชน พัทลุง ตรัง สตูล**. กรุงเทพฯ: อาร์ต เอ็ด กราฟฟิค.
- กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน. (2553). **สายธารแห่งนักคิด ทฤษฎี เศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เจริญ ต้นมหาพราน. (2542). **โจรถล่มเมือง**. นนทบุรี: ธารบัวแก้ว.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (บรรณาธิการ). (2534). **วิวัฒนาการของการบุกเบิกที่ดินทำกินในเขตป่า**. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ณัฐกานต์ อภากาศกิจ. (2557). **ปีนเถื่อนกับการสร้างอำนาจและการต่อรองทางอำนาจของกลุ่มคนในท้องถิ่น: ศึกษากรณีท้องถิ่นแห่งหนึ่งบริเวณเชิงเขาบรรทัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ผู้จัดการรายวัน ASTV. (2555). **ปีนเถื่อนเคลื่อนเมือง ซื้อง่ายขายคล่อง**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: www.manager.co.th
- พงศักดิ์ ขำเพชร. (2540). **เครือข่ายระบบอุปถัมภ์: ศึกษากรณีเฉพาะมือปืนรับจ้าง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนา กิติอาษา. (2546). **ท้องถิ่นนิยม Localism**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

_____ . พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด
ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียม อาวุธปืน พ.ศ. 2490. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา: www.geocities.ws/judge4843/law/34.doc

วิทย์ วรการ (นามแฝง). (2520). *ใครสร้าง ใครเลี้ยงโจร*. กรุงเทพฯ:
อำนวยการพิมพ์.

สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2548). *ตำรวจผู้มีอิทธิพลและเศรษฐกิจมืด*.
กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.

สารูป ฤทธิ์ชู. (2553). *สัมมนาประวัติศาสตร์ สุราษฎร์ธานี. ธาร
วัฒนธรรม, 1(1): 117-144.*

สุวิทย์ มาประสงค์. (2550). *याสั่ง: ความหมายและการใช้ในบริบท
การเปลี่ยนแปลงทางสังคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

ภาษาอังกฤษ

Bourdier, P. (1977). *Outline of a theory of practice*.
Cambridge: Cambridge University Press.

สัมภาษณ์

จบ. 23 พฤษภาคม 2555. สัมภาษณ์.

ชัยยศ ชีโนกุล. 4 เมษายน 2557. สัมภาษณ์.

เผ่าสิน. 10 ธันวาคม 2555 และ 24 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.

โต๊ะเหล็ม. 1 ธันวาคม 2555. สัมภาษณ์.

โต๊ะเต็ง. 1 กุมภาพันธ์ 2556. สัมภาษณ์.

ธนู. 17 มีนาคม 2556 และ 30 เมษายน 2556. สัมภาษณ์.

ราชะ. 17 มีนาคม 2556 และ กรกฎาคม 2556. สัมภาษณ์.

สวาด. 7 มกราคม 2557. สัมภาษณ์.

สาตี. 30 กันยายน 2556. สัมภาษณ์.

หรั้อหีม. 23 ตุลาคม 2555. สัมภาษณ์.

หวาด. 6 กันยายน 2557. สัมภาษณ์.

หมัดดี. 13 พฤศจิกายน 2555. สัมภาษณ์.

อุสมาน. 17 มีนาคม 2556 และ 13 พฤศจิกายน 2555. สัมภาษณ์.